

game over

ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΟΧΙ ΜΟΝΟ #2-ΔΕΚΕΜΒΡΗΣ 2011 - 1,5 ευρώ

/3/plan b

/4/ανοικτά πανεπιστήμια: ο απεργασπισιαμός σαν προσόν!

/5/facebook: η νέα παράταξη στις σχολές

/6/learn to forget /7/αντίο σκέψη

/8-9/ψηφιακή πραγματικότητα και πραγματική φαντασία

/10-11/η γέννηση του μοντάζ στον κινηματογράφο

/12/διαφήμιση /13/blade runner

/14/εκδύλωση για την ιδιωτικοποίηση/μηροσουρα: μηδενική ανοχή και πανεπιστήμιο

/15/σημεία των καιρών

Τελευταία προειδοποίηση στο Φανταστικό Κόμμα όσον αφορά τον Δημόσιο Χώρο

Άρθρο 1

Ο δημόσιος χώρος προορίζεται για την ανταλλαγή και κυκλοφορία των εμπορευμάτων. Όπως όλα τα άλλα εμπορεύματα, έτσι και οι άνθρωποι μπορούν να κινούνται ελεύθερα μέσα σε αυτόν.

Άρθρο 2

Ο δημόσιος χώρος είναι χώρος που δεν ανήκει σε κανέναν. Ο, τι δεν ανήκει σε κανέναν ανήκει στο κράτος. Το κράτος επιτρέπει στη σημειοκρατία του εμπορεύματος την κατάληψη του εν λόγω χώρου.

Άρθρο 3

Τα γραφεία είναι φτιαγμένα για να δουλεύεις. Η παραλία είναι φτιαγμένη για να κάνεις ηλιοθεραπεία. Όσοι επιθυμούν διασκέδαση έχουν χώρους αναψυχής, ντισκοτέκ και άλλα διασκεδαστήρια στημένα για τον σκοπό αυτόν. Στις βιβλιοθήκες υπάρχουν βιβλία. Στα άσυλα υπάρχουν ηλικιωμένοι. Στα στάδια υπάρχουν οικογένειες. Η ζωή είναι φτιαγμένη από συναρμολογούμενα κομμάτια. Κάθε στιγμή είναι στο κατάλληλο σημείο της. Τα πάντα είναι σε τάξη. Κανείς δεν παραπονιέται.

Άρθρο 3 Β

Η αταξία έχει κι αυτή την δική της ιδιαίτερη λειτουργία. Ταιριάζει στο σύνολο στον προκαθορισμένο χώρο για απρόβλεπτα γεγονότα. [...]

Άρθρο 4

Σε κάθε παιδί αντιστοιχεί κι ένας υπεύθυνος-ενήλικος. Ο ενήλικος αυτός ευθύνεται ενώπιον του νόμου για την συμπεριφορά του παιδιού που του αντιστοιχεί. Εξ αιτίας της ακόμα ημιτελούς ψυχοκοινωνικής τους εκπαίδευσης, και προς το συμφέρον της ομαλής τους ανάπτυξης, τα παιδιά δεν επιτρέπεται να παίζουν στον δημόσιο χώρο χωρίς την εποπτεία του υπεύθυνου-ενήλικού τους. Σε κάθε περίπτωση, τα παιδιά εμπίπτουν σε δύο κατηγορίες: τα υπερκινητικά, που θα τους χορηγηθεί Ritalin, και τα υποκινητικά, που θα τους χορηγηθεί Prozac.

Άρθρο 5

Για τη διατήρηση του φυσικού τοπίου και τον σεβασμό του κοινωνικού περιβάλλοντος, τα σώματα που δεν συμμορφώνονται με τις κυρίαρχες αισθητικές και της υγιεινής νόρμες, όπως δημοσιεύονται καθημερινά στον εθνικό τύπο, παρακαλούνται να απέχουν από την κυκλοφορία στους δημόσιους χώρους μεταξύ των ωρών 9 π.μ. και 8:30 μ.μ. Κατά τη χρονική αυτή διάρκεια, παρ' όλα αυτά, οι ζητιάνοι θα γίνονται ανεκτοί τις ώρες της μεγαλύτερης αφθονίας, όποτε και θα συμμετέχουν στην κοινή διαπαιδαγώγηση όλων, μιας και θα αποτελούν ένα αποκρουστικό παράδειγμα.

Άρθρο 6

Ο σκοπός της ζωής είναι η ευτυχία. Η ευτυχία είναι ένα αντικειμενικό δεδομένο που μετρείται σε ακριβείς ποσότητες. Αυτές τις ημέρες όλοι το ξέρουν: όπου υπάρχει διαφάνεια, υπάρχει ευτυχία. Όποιος δεν επιδεικνύει τον εαυτό του, απλά προσπαθεί να κρυφτεί, και ό, τι προσπαθεί να κρυφτεί θεωρείται ύποπτο. Συνεπώς, είναι καθήκον της βιοδύναμης να παρέμβει ώστε να εξαφανιστεί όλη η αδιαφάνεια από τις ζωές μας. Η βιοδύναμη θέλει να είσαι χαρούμενος. Και αν χρειαστεί, θα το θέλει αγνοώντας το τι θες εσύ.

Άρθρο 7

Για την ασφάλεια όλων, ο δημόσιος χώρος πρέπει να βρίσκεται όλος υπό επιτήρηση. Όπου ο έλεγχος είναι ακόμα ατελής, οι μάζες παρακαλούνται να κρατούν για τον εαυτό τους συμπεριφορές αντίθετες προς την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Όλες οι ανώνυμες συγκεντρώσεις και όλες οι ανώμαλες συμπεριφορές θα πρέπει να αναφέρονται στην κοντινότερη περιπολία «Δράση Προληπτικής Επιτήρησης». [...]

Άρθρο 8

Ο δημόσιος χώρος είναι ουδέτερος χώρος, εννοώντας ότι μέσα σε αυτόν κάθε εκδήλωση ιδιαίτερας σημαίας επιθέση στην ακεραιότητα των άλλων. Όλοι οι διαθέσιμοι πόροι θα αρχίσουν τώρα να χρησιμοποιούνται (αστικά έπιπλα, κατάλληλο ντεκόρ, Παρακολούθηση Διαρκούς Ελέγχου, κλπ) για να καταστήσουν αδύνατες τέτοιες εκδηλώσεις και την ανυπόφορη ενόχληση που προκαλούν στους συμπολίτες μας.

Άρθρο 9

Ευχαριστούμε όλους όσοι έχουν συμβάλει με την καλή τους συμπεριφορά ώστε όλες αυτές οι αρχές να θεωρούνται αυτονόητες.

Άρθρο 10

ΤΙΠΟΤΑ ΔΕΝ ΘΑ ΞΑΝΑΣΥΜΒΕΙ.

Το παραπάνω είναι ένα κείμενο της comite invisible (αόρατη επιτροπή). Το φανταστικό κόμμα είναι ένα δημιούργημα της αόρατης επιτροπής και περιλαμβάνει οποιονδήποτε δεν συμμορφώνεται με τις αρχές. Εδώ είναι 10 άρθρα τα οποία υποτίθεται ότι έχει αποστείλει το κράτος στο φανταστικό κόμμα ως τελευταία προειδοποίηση όσον αφορά τις παρεμβάσεις στον δημόσιο χώρο.

Το περιοδικό game over εκδίδεται από την ομώνυμη συνέλευση κάθε δύο μήνες. Η συνέλευση game over συγκροτείται από φοιτητικά και εξω-φοιτητικά στοιχεία. Έχει αντικείμενο την κρίση και την αναδιάρθρωση της εκπαίδευσης συνολικά.

Δεν έχουμε, ούτε θέλουμε να έχουμε σχέση με κόμματα, φοιτητικές παρατάξεις, μίντια, διανοούμενους, ερευνητικά προγράμματα, και οποιονδήποτε άλλον θεσμό.

Ηλεκτρονική αλληλογραφία στο gameover_2010@hotmail.com

 Το game over στηρίζει τη λέσχη κατασκόπων 21ου αιώνα

ΣΧΕΔΙΟ Β

ή για να το πούμε ευρωπαϊκά «πλαν μπι»

Με την κρίση, όλοι ψάχνουν εναγωνίως πού να επενδύσουν τα ευρώ τους -και πόσο μάλλον αν καταρρεύσει το ευρωπαϊκό σύμπαν και τότε τα αγαπητά σε όλους ευρουλάκια δεν θα έχουν καμία χρησιμότητα.

Για να βοηθήσουμε σκεφτήκαμε κάποιες λύσεις:

Όσο ακόμα έχουν ανταλλακτική αξία:

- καφέ και ζάχαρη
- υβρίδια καπνού για καλλιέργεια και ξήρανση σπύρτα οπωσδήποτε!
- ξύλα για το τζάκι
- το τζάκι το ίδιο
- ρύζι και ζυμαρικά
- ποδήλατο ή πατίνι για τις μεταφορές
- βιταμίνες και αντικαταθλιπτικά για 5 τουλάχιστον χρόνια
- φλιπεράκι που λειτουργεί με κέρματα ευρώ

Αλλά κι αν δεν προλάβετε, ακόμα και μετά την κατάρρευση της ευρωζώνης, τα ευρώ θα έχουν πάντα κάτι να γίνουν.

Για τα κέρματα:

- απομονώνοντας τα δύο μέρη του 2€ και του 1€ φτιάχνεις γυαλιστερά κοσμήματα και νιώθεις πλούσιος ακόμα κι αν δεν έχεις δεκάρα
- συλλογή μαζί με τα υπόλοιπα κέρματα που δε θα χρησιμοποιήσετε ποτέ (παλιές πεσέτες, εικοσάρικα με τον περικλή κλη) τάτες,
- κουδουνίστρες
- μέταλλο για σφραγίσματα
- πούλια για το ταβλι και την ντάμα.
- κομμάτια για μωσαϊκό πάτωμα.
- φλουρί στην πίτα την πρωτοχρονιά (και για πολλές πρωτοχρονιές)
- κορώνα-γράμματα όταν δυσκολευόμαστε στην απόφαση «θα φάμε ρύζι ή μακαρόνια;»
- διακοσμητικά για το σπίτι
- τσάμπα κέρματα για το φλιπεράκι που πολύ σοφά έχουμε αγοράσει πριν την κατάρρευση

Τα χαρτονομίσματα:

Επιτέλους θα πραγματοποιηθεί το όνειρο των θαμώνων των "πολιτιστικών κέντρων" της δεκαετίας των '90s: τα πεννιτάευρα θα γίνουν πετσετάκια. Και αν γυρίσουμε στη δραχμούλα μπορεί να εκληρωθεί και ο προφητικός στίχος και να έχουν και τα πεντοκίλιαρα την ίδια τύχη.

"Όλα τα λεφτά (ευρώ) λουλούδια λοιπόν!". Όχι σύμφωνα με την προσφιλή προτροπή - έπαρση - επιδειξιμανία των ιταλκαδισμένων (φυσιολατρών) μπουζουκόβων των '90s, αλλά σαν απόπειρα καρτοκοπτικής, χειροτεχνικών και κατασκευών.

Με την ίδια λογική,

- όλα τα ευρώ νερόμπομπες, βαρκούλες, χαρτοπόλεμος και χαρταετοί τις απόκριες.
- σημειωματάρια, χαρτί για ραβασάκια ή και επιστολόχαρτα για τους Έλληνες μετανάστες στην αυστραλία
- σαΐτες στην τάξη σουβέρ
- Χριστουγεννιάτικες κάρτες (συνδυάζονται ωραία με το φλουρί από ευρώ για γιορτινές βραδιές γεμάτες συγκίνηση και νοσταλγία)
- βενιύλιες (ερκοντίσιον γιάκ)
- Υπαίθριες μοπορολύ με ευρώ.
- χαρτοπεσέτες (για να μην πούμε κωλόχαρτα και γίνουμε γραφικοί)
- για τους πολύ μπελαλίδες ακόμα και τραπεζομάνιλα.

Παρακολουθούμε από κοντά τις εξελίξεις. Και δεν θα κάσουμε με σταυρωμένα χέρια. Έχουμε έτοιμο ήδη το κέρμα που θα αντικαταστήσει εκείνο του 1 ευρώ (in case of emergency), κι άμα δεν καταλαβαίνετε γιατί θα είναι έτσι όπως σας το δείχνουμε, τόσο το χειρότερο για εσάς. Τα χαρτονομίσματα των 5, 10, 20, 50, 100, 200 και 500 gameover δεν έχουν στεγνώσει ακόμα, απ' το τύπωμα, οπότε θα τα δείτε κατευθείαν στην αγορά. Όταν κυκλοφορήσουν.

Και να το θυμάστε, το επόμενο νόμισμα δεν θα είναι η δραχμούλα. Το επόμενο νόμισμα σ' ανατολή και δύση, σε βορρά και νότο, θα είναι ένα. Με το ίδιο όνομα παντού: **gameover**

“ανοικτά πανεπιστήμια”: ο απεργοσπαστισμός ως προσόν!

Στην ώριμη κοινωνία του Θεάματος ζούμε - το ξέρουμε. Όπου αυτό που έγινε την περασμένη εβδομάδα έχει ξεχαστεί κάτω απ' αυτό που συνέβη προχτές, που κι αυτό όμως έχει ξεχαστεί κάτω απ' αυτό που έγινε σήμερα. Όμως το ότι επιστρέφουμε στο “ξεχασμένο” κώλο των “ανοικτών πανεπιστημίων”, με το οποίο τέλειωσαν όμορφα κι ωραία οι φθινοπωρινές φοιτητικές αντιδράσεις στο “νόμο Δισμαντοπούλου”, δεν οφείλεται στα αρχαιολογικά γούστα μας. Πριν όμως πούμε αυτά που σκεφτόμαστε για τους απεργοσπάστες,ας ξεκαθαρίσουμε δυο πράγματα για τις καταλήψεις των ιδρυμάτων, που ήταν ο στόχος της ...ανοικτοσύνης.

Λοιπόν, η κατάληψη είναι μια δύσκολη πρακτική. Δεν ενδείκνυται καθόλου ούτε για ξενέρωτους ούτε για καλοπερασάκηδες, ούτε για κομματικούς οποιουδήποτε είδους. Η κατάληψη (οποιαδήποτε τέτοια) έχει δύο πλευρές, σαν δυο όψεις του ίδιου νομίσματος. Μπλοκάρει τις κανονικές λειτουργίες ενός τόπου, συνεπώς ανήκει στο ρεπερτόριο του σαμποτάζ. Απ' την άλλη όμως οι (όποιοι κατάληψες) βρίσκονται με τον έλεγχο αυτού του μέρους, είτε είναι ένα πάρκο είτε ένα κτίριο. Βρίσκονται, δηλαδή, με την χειροπιαστή δυνατότητα να οργανώσουν την χρήση αυτού του μέρους με τελειώς διαφορετικούς (δηλαδή: ανταγωνιστικούς) τρόπους και περιεχόμενα. Αυτή είναι η πλευρά της συλλογικής αυτοαξιοποίησης που είναι αναπόσπαστο στοιχείο κάθε κατάληψης.

Στην ιστορία των καταλήψεων, και όχι μόνο η κυρίως τα φοιτητικών ή μαθητικών, αλλά των καταλήψεων τόπων εργασίας (π.χ. εργοστασίων) ή των καταλήψεων στέγης, στο σύνολο λοιπόν αυτής της ιστορίας, άλλοτε το βάρος πέφτει περισσότερο στη σκοπιμότητα του σαμποτάζ (“κάνουμε την κατάληψη για να εμποδίσουμε αυτήν ή την άλλη λειτουργία) και άλλοτε περισσότερο στην αυτοαξιοποίηση. Ποτέ όμως δεν γίνεται να εξαφανιστεί η μία απ' τις δύο πλευρές. Μια κατάληψη που είναι κεντραρισμένη μόνο στο σαμποτάζ σπάει τα νεύρα των ιδίων των καταληψιών, βαριούνται και αραιώνουν. Μια κατάληψη που είναι μόνο κεντραρισμένη μόνο αυτοαξιοποίηση δεν έχει συνείδηση των κινδύνων που την απειλούν, και κάποια στιγμή της πέφτει ο ουρανός (δηλαδή ο ιδιοκτίτης, δηλαδή η αστυνομία) στο κεφάλι.

Οι φοιτητικές καταλήψεις τώρα, μιλώντας γενικά, έχουν αδειάσει από περιεχόμενο και μαχητικότητα εδώ και χρόνια.... Τόσο πολύ έχουν αδειάσει ώστε έφτασε να τις κάνει και η ...κνε! Γιατί όταν αποφασίζεις “κατάληψη” και σπκάνεσαι και φεύγεις, για να πεις τον καφέ σου ή το ποτό σου στα γνωστά μαγαζιά, να κάνεις τα μπανάκια σου κανονικά, και να κοιμηθείς στο μαλακό σου το κρεβάτι, τότε το μόνο που δείχνεις στους όποιους αντιπάλους σου είναι ότι δεν σκοπεύεις να χαλάσεις την ζαχαρένια σου. Το “φεύγουμε και κλειδώνουμε”, που έχει γίνει η κοινοτυπία των καταλήψεων, μοιάζει μάλλον σαν “αυτόματα περιφρουρημένα αποχή από τα μαθήματα”, και δεν έχει καμία σχέση με κατάληψη. Φυσικά δεν είναι σαμποτάζ αυτό! Γιατί οι βασικοί χώροι της λειτουργίας των πανεπιστημίων (και των

πανεπιστημιακών) δεν είναι οι αίθουσες διδασκαλίας.... Και συχνά δεν είναι καν τα γραφεία τους, αφού ακόμα και τις πανεπιστημιακές δουλιτσες τους της κάνουν αλλού.

Για να μην πολυλογούμε. Για να έχουν αξία ακόμα και σαμποτάζ οι φοιτητικές καταλήψεις (δηλαδή: για να είναι όντως πιεστικές) θα έπρεπε να είναι έγκαιρα και κατόπιν μελέτης προσανατολισμένες πράγματι στα σημεία εκείνα των ιδρυμάτων για τα οποία το “κεφάλαιο / σχέση” έχει ενδιαφέρον. Αλλιώς είναι πολύ φασαρία για το τίποτα. Όσο για την διάσταση της αυτοαξιοποίησης; Οι περισσότερες προσπάθειες (όταν και αν...) γίνονται μέσα σε κλισέ και στερεότυπα, ανόρεχτα, αγχώμενα - και αποτυγχάνουν αφού δεν προσφέρουν καμία χαρά και απόλαυση. Όχι όλες - οι περισσότερες.

Τελικά, με τούτα και με τ' άλλα, είναι εδώ και καιρό που οι ίδιοι οι καταληψίες (ή οι κομματικές ηγεσίες τους) αγχώνονται για τα μικρά σπέρματα σαμποτάζ, όσο αγχώνονται και οι θιγόμενοι. Πότε οι εγγράφηδες, πότε οι εξετάσεις, πότε οι εξετάσεις των τελειόφοιτων (που βιάζονται...), όλο και κάποια “ανώτερη λειτουργία” ανακαλείται για να τερματιστούν οι καταλήψεις, ειδικά εάν το άλλο μέρος του πράγματος, οι διαδηλώσεις, έχουν αρχίσει να σέρνονται.

Δεν είναι λοιπόν παράξενο που ο φυσικός αντίπαλος των φοιτητικών καταλήψεων, τα φυτά δηλαδή, που θέλουν - να - κάνουν - μάθημα, εμφανίζονται να έχουν “δικιο” τόσο εύκολα. Δεν είναι μόνο που τα μήντια τους αντιμετωπίζουν με το γνωστό “δικαιο του πελάτη των υπηρεσιών που τον ταλαιπωρούν”. Είναι, κυρίως, που οι υποτιθέμενα μαχητικοί, εκτός απ' το να παίζουν κανά ξύλο με τους οργανωμένους δαπίτες (εάν τίθεται τέτοιο θέμα κι αν το επιτρέπουν οι συσχετισμοί) δεν έχουν και καμία ιδιαίτερη όρεξη να τα βάλουν με τον απεργοσπαστισμό, γενικά και ειδικά.

Στο φετεινό “κύμα καταλήψεων” αυτό αποδείχθηκε περίτρανα, δίνοντας ακόμα περισσότερους πόντους στους απεργοσπάστες. Αυτοί εμ-

φανίστηκαν, και καλά, σαν ένα “σύγχρονο υποκείμενο” (αφού χρησιμοποιήσαν και το facebook... τί να λέμε τώρα;!!!) που είχε υποτίθεται και “προοδευτική σημαία”. Την “ανοικτοσύνη”, σαν ιδέα γενικά. Απ' την άλλη μεριά το “φοιτητικό κίνημα” σουρνόταν για τα καλά, αφού με όση ευκολία έβγαζαν οι συνελεύσεις “κατάληψη”, άλλο τόσο δύσκολο ήταν να γίνει μια διαδήλωση που να αντιστοιχεί στοιχειωδώς με τους τόσες χιλιάδες “καταλήψεις”. Συνεπώς, και με την παρότρυνση των καθηγητών (που ναι μεν αντιδρούν σε ορισμένες μόνο ρυθμίσεις αλλά έγιναν κι αυτοί οπαδοί της “ανοικτοσύνης”), τα “ανοικτά πανεπιστήμια” έγιναν κάτι σαν ο ερχομός της άνοιξης! Σκέπη αισιοδοξία, με κελιδόνια και ανθισμένους κήπους!!! Υποτίθεται ότι με “τα ανοικτά πανεπιστήμια” ο “αγώνας θα συνεχιζόταν”.... Κάπως... Κάπου... Κάποτε... Υπήρχε περίπτωση; Όχι. Γιατί οι απεργοσπάστες είναι απεργοσπάστες, όπως και να μασκαρευτούν.

Τι έχει συμβεί, δηλαδή, τώρα; Το να πούμε ότι στους απεργοσπάστες δεν συγκαταλέγονται μόνο “δεξιό” (κοινωνικά ή πολιτικά), είναι το ένα. Το να πούμε ότι σε ένα τόσο σοβαρό θέμα (όπως το τελευταίο κύμα αναδιάρθρωσης / ιδιωτικοποίησης) δεν ξεκινάς να πολεμήσεις εάν δεν είσαι στα σοβαρά προετοιμασμένος για μακρόχρονο πόλεμο είναι το άλλο. Αλλά η εύκολη επιτυχία του απεργοσπαστισμού, το γεγονός δηλαδή η “πανεπιστημιακή ομολόγηση” σερβιρίστηκε, σχεδόν, σαν μια άλλη μορφή “αγώνα”, αυτό είναι σ' αλήθεια ένα γερό βήμα του κομφορμισμού. Και είναι ένα γερό βήμα πάνω στις καταλήψεις - ή, για την ακρίβεια, πάνω στο πτώμα τους.

Γιατί, για να λέμε τα πράγματα όπως πράγματι έχουν συμβεί στην ιστορία, ούτε καν εκείνη την ηρωική περίοδο των καταλήψεων του 1979 - 1980 οι καταληψίες των πανεπιστημίων δεν ήταν σ' αλήθεια περισσότεροι απ' τους απεργοσπάστες! Αν σ' αυτών τη μεριά υπολόγιζε κανείς και τους δεξιούς, και τους κνίτες, και τους πασιπτες, οι καταληψίες ήταν μειοψηφία - πράγμα που αποδείχθηκε περίτρανα στις επόμενες εκλογές. Ναι... αλλά ήταν μια αποφασισμένη και δυναμική μειοψηφία που οι υπόλοιποι, είτε ήταν της κατηγορίας “θέλω τα μαθημάτια μου” είτε της κατηγορίας “πρώτοι στα μαθήματα - πρώτοι στους αγώνες”, την έτρεμαν. Κι αντί να λένε παπαριές για “ανοικτά πανεπιστήμια”, το βούλωναν και κάθονταν μακριά.

Αυτό είναι νομίζουμε το καινούργιο με την ιστορία “ανοικτές κονσέρβες”. Ότι οι απεργοσπάστες νεαροί και νεαρές των ιδρυμάτων δεν φοβούνται τίποτα και κανέναν - εδώ και καιρό. Βγάζουν γλώσσα, κι έχουν και “άποψη”.

Αλλά τι να φοβηθούν πλέον; Τα φαντάσματα;

facebook: η νέα παράταξη στις σχολές

Ο μεταμοντέρνος εναλλακτισμός των αγανακτισμένων φοιτητών, που εκτονώθηκε στην αμεσοδημοκρατική διεκδίκηση των δικαιωμάτων για μάθημα και για ελευθερία λόγου, τρώμαζε τους παρατηρητές, καθώς ήταν μια χοντροκομμένη μεταφορά του φέσημποκ και του τουίτερ στις πλατείες και τις συνελεύσεις.

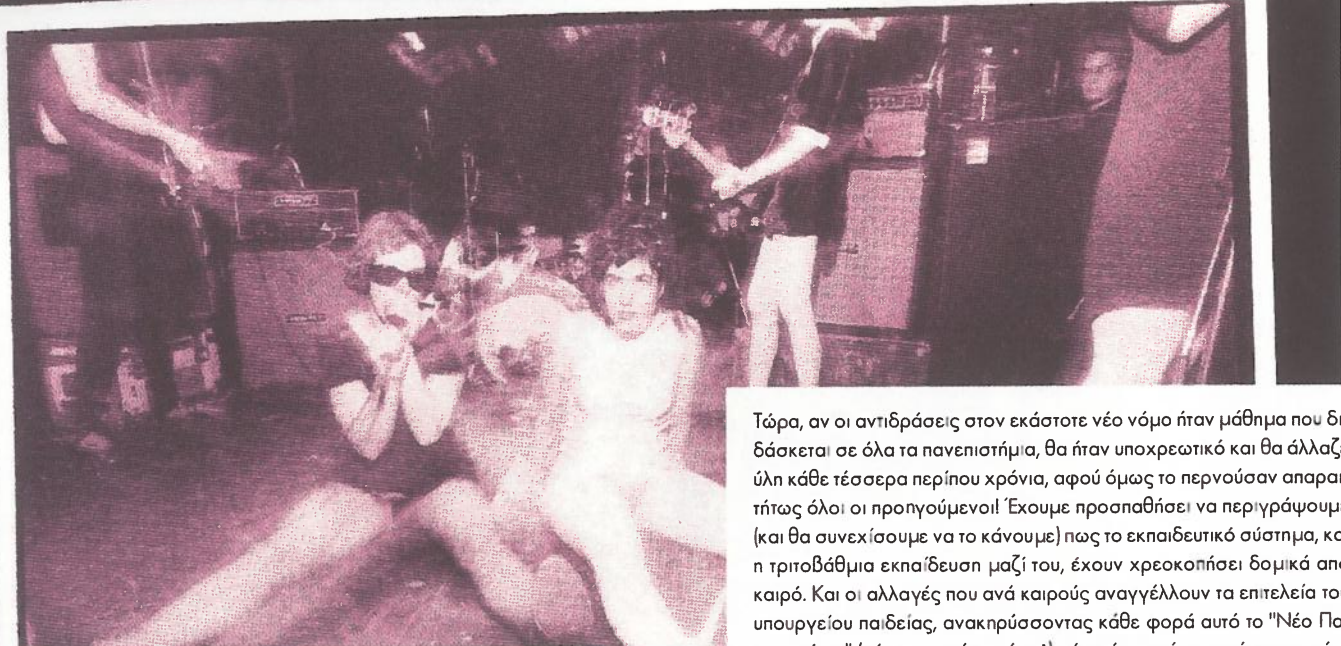
Φοιτητές ξεκίνησαν “κίνημα αντικατάληψης” μέσω facebook. Φτιάξαν το αντίστοιχο γκρουπ, κάνανε invite τους φίλους τους, οι φίλοι τους έκαναν like στη σελίδα και να τες οι χιλιάδες υπογραφές ενάντια στην κατάληψη. «Είναι δικαίωμά μας να διεκδικούμε την παιδεία μας. Διεκδικούμε μαθήματα και ανοικτά πανεπιστήμια και το δικαίωμά μας στη δημοκρατία που ζούμε». Και όχι, κάποιοι από αυτούς μάλιστα δεν διαφωνούσαν με τα αιτήματα των καταλήψεων, απλά, πώς να το κάνουμε ρε παιδιά, πρέπει να κάνουμε και μάθημα για να μπορούμε να μιλάμε για ποιότητα σπουδών. Σωστά; Έτσι ακούγεται.

Η επιστροφή του κόσμου μέσω του facebook έκανε την όποια συλλογική ενέργεια να φαίνεται τόσο απλή όσο ένα «like». Τα υποκείμενα που άνοιξαν το γκρουπ ήξεραν ότι θα μαζέψουν χιλιάδες υπογραφές. Επειδή τέτοια είναι η λογική του facebook. Και επειδή σε τέτοια έκουσε συνήθισι (αντίστοιχες συλλογές υπογραφών σε γκρουπ «όχι στην κακοποίηση ανηλικών», που ένα like μπαίνει χωρίς δεύτερη σκέψη). Από το κλικ, όμως, σε μια πρόταση που μόνο σωστή μπορεί να ακουστεί («Έχω το αναφαίρετο δικαίωμα να κάνω μάθημα»), μεσολαβεί ένας ωκεανός βημάτων μέχρι να μπορούμε να μιλάμε για κίνημα.

> Έχουμε και πρόσφατο παράδειγμα. Το ότι στο σύνταγμα κατέβηκαν μισό εκατομμύριο ατομικότητες δεν σήμαινε ποτέ ότι όλα αυτά τα εγώ θα γίνονταν ένα κάτω από μια μούντζα που, στο κάτω κάτω, όλους θα τους εξέφραζε. Ουδέποτε θα ήταν έμπρακτη αμεσοδημοκρατία το γεγονός ότι ο καθένας μπορούσε να πει τη γνώμη του (επιτέλους) ελεύθερα, σε μια λάιβ μεταφορά του twitter στα σκολιά του συντάγματος.

Η εμπιστοσύνη, η συνεργασία, οι κοινές αποφάσεις και οι συλλογικές διαδικασίες δεν είναι το φυσικό αποτέλεσμα μίας κοινώς αποδεκτής θέσης. Όλα αυτά θέλουν επαφή, κουβέντες, κοινά ρίσκα και κοινούς κόπους. Όλα αυτά θέλουν χρόνο πραγματικό, σκέψη και έχουν κόστος. Κόστος και ρίσκα που δεν περιλαμβάνει ένα ποστ σε ένα φόρουμ, ένα like σε ένα γκρουπ, ακόμα και εκατό tweets για το ίδιο θέμα, ακόμα και μία ώρα chat με όποιον έχει γνώμη. Η μεταφορά στην πραγματική ζωή των όσων αποφασίστηκαν μέσω ίντερνετ μας τρώμαζε, όχι επειδή ήταν τρομακτικά τα όσα αποφασίστηκαν. Αλλά επειδή η αλλαγή μέσου έγινε χωρίς να αλλάξουν οι συνήθειες που πάνε πακέτο με το διαδίκτυο. Κι επειδή κάποιοι πίστεψαν ότι η σόποια απόφαση μέσω ίντερνετ μπορεί να έχει καθολική ισχύ, και το ίντερνετ από μόνο του να είναι το νέο μέσο της δημοκρατίας και της ελευθερίας της έκφρασης, μιας και υπάρχει σε κάθε φοιτητόσπιτο.

LEARN TO FORGET

Αν στις αρχές του ακαδημαϊκού έτους τα πανεπιστήμια είχαν αρπάξει 'φωτιά', όπως διατεινόταν οι προεξάρχοντες στις κινητοποιήσεις ενάντια στον ψηφισμένο νόμο της Διαμαντοπούλου, τουλάχιστον τώρα, μετά και την εξεταστική που ακολούθησε, θα 'πρεπε' ορισμένα κάρβουνα να σιγοκαίνε. Και αφού φέτος το φθινόπωρο ελάχιστα έβρεξε, αλλού θα πρέπει να κοιτάξουμε για αυτή την έλλειψη έστω και λίγου καπνού που να αποδεικνύει το τι προηγήθηκε και φυσικά το τι έπεται.

Για τις θεσμικές αντιδράσεις βέβαια στο νόμο λίγο-ως-πολύ τα πράγματα ήταν αναμενόμενα όπως εξελίχθηκαν. Οι καθηγητές αφού συντάχθηκαν ενάντια στον νόμο και υπέρ της προσπάθειας του «δημοσίου και δωρεάν» πανεπιστημίου, σιγοντάροντας εμφανώς στην αρχή (τουλάχιστον) και τις φοιτητικές κινητοποιήσεις στην συνέχεια αυτής της "ότισης διαπραγματεύσης" με το υπουργείο άρξασαν να προετοιμάζονται για την επόμενη μέρα πιέζοντας, όπου έκριναν ότι τους έπαιρνε σαν μηχανισμό, το υπουργείο για κάποιες αλλαγές στον νόμο. Απ' όσο γνωρίζουμε μέχρι στιγμής δεν έχουν υπογραφεί από τους πρωτάνεις η Διαπιστωτική Πράξη, απαραίτητη για τον ορισμό των δ.σ. και επιπλέον ορισμένα λοκ αουτ ανακοινώθηκαν και έγιναν από τις συγκλήτους μερικών σχολών, σαν μέτρο "πίεσης". Φυσικά, από πίσω τους έχουν συνταχτεί και οι φοιτ. κομματικές παρατάξεις πιέζοντας (και) για τα δικά τους συμφέροντα. Οι πρόσφατες αλλαγές στην σύνθεση του επιτελείου του υπουργείου παιδείας είναι ένα δείγμα του "τι παίζεται", καθώς αναπλ. Υπουργός παιδείας ορίστηκε ένας «χαμηλών τόνων» πανεπιστημιακός για να αναλάβει τις διαπραγματεύσεις, πράγμα που χαρέτισε η ακαδημαϊκή κοινότητα του τόπου.

Κάπως έτσι, τα πράγματα, χωρίς να γνωρίζουμε και όλες τις λεπτομέρειες, έχουν πάρει την προδιαγεγραμμένη πορεία τους. Παρά τις όποιες θεσμικές «αντιδράσεις» στον νέο νόμο, οι καθηγητές (και συνολικά οι μηχανισμοί τους) όχι μόνο έχουν το μάτι στην επόμενη μέρα αλλά ήδη έχουν στηθεί στα πόδια τους βάσει αυτού του νέου ψηφισμένου θεσμικού πλαισίου, σαν έτοιμοι από πάντα. Έτοιμοι να αρπάξουν νέες ευκαιρίες για την διασύνδεση του πανεπιστημίου με την αγορά και να (ξανα)στήσουν εκ νέου το κάθε λογής μαγαζί τους, επωφελούμενοι και από τις διατάξεις του πρόσφατου νόμου. Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα εδώ είναι η δυνατότητα ίδρυσης ακόμα και εταιρειών από τα Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, που θα αποκτήσει το κάθε ίδρυμα, για τη διαχείριση των (πνευματικών) προϊόντων που παράγουν μέσω των ερευνών που αναλαμβάνουν. Και ποιοι φαντάζεστε θα στελεχώσουν αυτές τις εταιρείες και επιτροπές μέσα στις σχολές;

Τώρα, αν οι αντιδράσεις στον εκάστοτε νέο νόμο ήταν μάθημα που διδάσκεται σε όλα τα πανεπιστήμια, θα ήταν υποχρεωτικό και θα άλλαζε ύλη κάθε τέσσερα περίπου χρόνια, αφού όμως τα περνούσαν απαραίτητως όλοι οι προηγούμενοι! Έχουμε προσπαθήσει να περιγράψουμε (και θα συνεχίσουμε να το κάνουμε) πως το εκπαιδευτικό σύστημα, και η τριτοβάθμια εκπαίδευση μαζί του, έχουν χρεοκοπήσει δομικά από καιρό. Και οι αλλαγές που ανά καιρούς αναγγέλλουν τα επιτελεία του υπουργείου παιδείας, ανακηρύσσοντας κάθε φορά αυτό το "Νέο Πανεπιστήμιο" (πόσες φορές ακόμα;), είναι ένα ακόμη απράνταχτο σύμπτωμα αυτής της χρεωκοπίας. Αλλά και ένδειξη αδυναμίας ταυτόχρονα να ομολογηθεί το συνολικό του ιστορικό ζεπέραςμα, κάνοντας αυτές τις αλλαγές απαραίτητη τακτική διαχείρισης των αποτελεσμάτων ουσιαστικά της εξελισσόμενης καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης. Οι "αντιρρήσεις" λοιπόν που προβάλλουν οι καθηγητές, και οι φοιτ. παρατάξεις που τους στηρίζουν, δείχνουν προς μια βαθιά έννοια συντήρησης του πανεπιστημίου, που συνηγορεί στο να σωθεί η τριτοβάθμια όπως είναι.

Επομένως, αν κάποιος θέλει να κάνει "κοπάνα" από το "ανιαρό" αυτό μάθημα που περιγράψαμε πιο πριν και ακόμα-ακόμα να μην "δώσει εξετάσεις" στο τέλος, σαν να ήταν οι τελευταίες τις ζωής του, το να μάθει να κοιτάει προς την απεμπλοκή του από αυτό το βούλιαγμα του εκπαιδευτικού συστήματος και την ανέφικτη «σωτήρια» του όπως είναι, είναι το πρώτο. Όπως και τώρα, το τέλος των κινητοποιήσεων ενάντια στο κάθε φορά νέο νόμο επιβεβαιώνει αυτή ακριβώς την αδυναμία, καθώς αποδεικνύει, ορισμένες φορές και με μανιοκαταθλιπτικό τρόπο, την έλλειψη σταθερής έχθρας σε αυτό το διαμορφωμένο ιδιωτικό-φουδαρδικό πανεπιστήμιο και των καθημερινών σχέσεων εντός του.

Δεύτερο, αλλά όχι λιγότερο σημαντικό, η επιλογή της κατάληψης στις υποδομές των πανεπιστημίων και τα χαρακτηριστικά που (δεν) έλαβαν στις πρόσφατες φοιτητικές κινητοποιήσεις από τους καταληψίες μιλάμε εκτενώς σε προηγούμενο κείμενο (δες σελ. 4 "απεργοσπαστισμός"). Τέλος, η κριτική στο παλιό αυτό εκπαιδ. σύστημα, μέσω μιας μακρόχρονης διαδικασίας, μπορεί να ανοίξει περάσματα που αντέχουν στο χρόνο και εντέλει προσπερνούν τις θεσμικές αλλαγές από τους "μεταρρυθμιστές" και την διαχειριστική τακτική τους σαν το μοναδικό και "άξιο λόγου" εχθρό μας, ανοίγοντας μια προοπτική που τουλάχιστον δεν έχει καταθλιπτικές εξάρσεις σαν οδηγό. Η κριτική στην γνώση που παράγει αυτό το πανεπιστήμιο και στις καθημερινές σχέσεις που αναπαράγονται μέσα στις σχολές όχι σαν ευκαιριακή ενασχόληση αλλά σαν σταθερή προοπτική για την απαλλοτρίωση χώρων και χρόνων του χρεοκοπημένου πανεπιστημίου για δικό μας λογαριασμό.

Όπως και να έχει τελικά, το να σταθούμε στα πόδια μας προϋποθέτει σίγουρα το να μην ξεγελιόμαστε από τις τακτικές τους, βλέποντας τις σαν κάτι άλλο από αυτό που είναι, αλλά κυρίως και να μην ξεγελάμε τον εαυτό μας (με τις αδυναμίες μας) για την κατάσταση που βρισκόμαστε;

Αντίο σκέψη.

Μήπως ερωτήσεις πέρα από αυτές του τύπου www.pws_na_ftiaxete_makaronia.com έχουν αρχίσει να γίνονται λιγάκι δύσκολες στο να τις σκεφτεί ή σπάνιες στο να τις χρειαστεί κανείς; Λίγο πολύ όλοι ξέρουν να κάνουν τις κατάλληλες ερωτήσεις με τις κατάλληλες λέξεις κλειδιά και τα σωστά ονόματα, στις αντίστοιχες μηχανές αναζήτησης του υπολογιστή τους ή του διαδικτύου. Τι γίνεται όμως με τις ερωτήσεις του τύπου γιατί μπαμπά; Μήπως έχουν αρχίσει να λιγοστεύουν και στη θέση τους σαν μοναδικές απορίες να υπάρχουν ερωτήσεις του πώς θα κάνω αυτό ή πού θα βρω εκείνο; Έχοντας συνήθεισει κανείς το γεγονός ότι οι μόνες ερωτήσεις που χρειάζεται να κάνει -και κάνει- είναι αυτές στη μηχανή, δεν είναι πια τόσο εύκολο να βάλει στη σειρά άλλο τύπου συλλογισμούς. Συλλογισμούς που να παράγουν ερωτήσεις που δεν έχουν σαν βάση τους μια ή παραπάνω λέξεις κλειδιά, αλλά σκέψεις απολογικού περιεχομένου, με μια σειρά που να βάζουν νόημα και να «δίνουν» σε κάποιον άλλο να καταλάβει το νοηματικό πλαίσιο μέσα στο οποίο καλείται ν' απαντήσει. Πόσο μάλλον ότι όχι μόνο δεν μπαίνει κάποιος εύκολα στη λογική αυτή, αλλά πολύ περισσότερο ότι δεν έχει λόγο να σκεφτεί τέτοιες ερωτήσεις γιατί στην καθημερινότητα του χρειάζονται όλο και λιγότερο.

Σημαντικό ρόλο σ' αυτό έχει η «φύση» των υπολογιστών και πιο συγκεκριμένα οι βάσεις δεδομένων, που είναι με τους όρους της μηχανής ένας νέος τρόπος για τα πάντα, με κεντρικό στοιχείο οργάνωσης τη συσσώρευση.

«Η βάση δεδομένων είναι συσσώρευση. Η συσσώρευση έχει μία ή πολλές μορφές, έχει μια ή πολλές τεχνικές, έχει μια ή πολλές πολιτικές οικονομίες, έχει ένα ή πολλά μέτρα και κλίμακες, αλλά την ίδια πάντα λειτουργικότητα. Είναι η παρανοϊκή υλικότητα της εξουσίας. Μέσω της κατοχής.»¹

«Στις επιστήμες τις σχετικές με τους υπολογιστές σε βάση δεδομένων ορίζεται μια δομημένη συλλογή δεδομένων. Τα δεδομένα που αποθηκεύονται σε μια βάση δεδομένων είναι έτσι οργανωμένα ώστε να ερευνώνται γρήγορα και να ανακαλούνται από έναν υπολογιστή, παραμένοντας πάντα μια απλή συλλογή στοιχείων...»

... Πολλά απ' τα θέματα των νέων μνήτια δε λένε ιστορίες· δεν έχουν αρχή ή τέλος· στην πραγματικότητα δεν τα διακρίνει κανένα είδος ανάπτυξης, θεματικά, μορφολογικά ή με οποιαδήποτε άλλη έννοια, κανένα είδος ανάπτυξης που θα μπορούσε να οργανώσει τα στοιχεία τους σε μια αλληλουχία. Αντίθετα, συγκροτούνται σε συλλογές ξεχωριστών κομματιών, όπου κάθε κομμάτι έχει την ίδια σημασία με οποιοδήποτε άλλο.»²

Οι βάσεις δεδομένων είναι μια μορφή αποθήκευσης στους υπολογιστές, με αποθηκευτικό μέσο τα ηλεκτρομαγνητικά ψηφία 0 και 1. Ότι μπορεί να χρειαστεί κανείς το βρίσκει εκεί (εικόνες, ήχος, λόγο) χωρίς όμως να μπορεί και χωρίς να χρειάζεται, ν' ασκήσει κάποια κριτική σ' αυτό, ακριβώς γιατί είναι κωδικοποιημένο σε πληροφορία, σε δεδομένα. Διαμορφώνονται έτσι μυαλά και τρόποι σκέψης που μπορούν να ανακτήσουν γρήγορα πληροφορίες (άσχετο αν τις θυμούνται την επόμενη μέρα) αλλά δεν έχουν καμία εμπειρία και καμ'α ικανότητα να διατυπώσουν λογικούς συλλογισμούς και ερωτήσεις, πολλές φορές ούτε καν για καθημερινά ζητήματα που τους αφορούν. Μέσω των βάσεων δεδομένων δεν μπορεί κάποιος να διδαχθεί (και να είναι ικανός μετά να αναπαράγει) βασικά χαρακτηριστικά σκέψης και λογικών, όπως η αλληλουχία επιχειρημάτων σε βήματα που το καθένα επιβεβαιώνεται κάθε φορά για να προχωρήσει κανείς στο επόμενο. Ούτε η από το γενικό στο ειδικό σκέψη, είτε πρόκειται για κείμενο με επιχειρήματα είτε για οποιαδήποτε συνθετική διαδικασία, όπου κανείς ξεκινάει από μια γενική-κεντρική ιδέα και συνδυάζει άλλες σκέψεις/γνώσεις/επιχειρήματα για να καταλήξει σ' ένα επιθυμητό αποτέλεσμα-συμπέρασμα. Αυτό με κάποιο τρόπο αντικουν στην παλιά εποχή, όπου επικρατούσε σαν τρόπος η αφήγηση (σα λογική-μεθοδολογία, από τη συγγραφή κειμένων μέχρι την αρχιτεκτονική, τις κατασκευές και το μαγείρεμα). Όσο λοιπόν εξελίσσεται ο κόσμος μας συνδεδεμένος με έναν ομφάλιο λώρο με τον ηλεκτρονικό κόσμο, τόσο μπορεί τέτοια χαρακτηριστικά του να είναι περιττά.

«Σαν πολιτιστική μορφή, η βάση δεδομένων αναπαριστά τον κόσμο σαν ένα κατάλογο κομματιών, και αρνείται να δώσει οποιαδήποτε διάταξη σ' αυτόν τον κατάλογο. Αντίθετα, η αφήγηση δημιουργεί μια ακολουθία αιτίων και αποτελεσμάτων έχοντας υλικό παρόμοιο μη διατεταγμένα κομμάτια (γεγονότα). Κατά συνέπεια η βάση δεδομένων και η αφήγηση είναι αντίπαλες μορφές. Συγκρουόμενες στα ίδια εδάφη της ανθρώπινης κουλτούρας, δηλώνουν η κάθε μια πως έχει το αποκλειστικό δικαίωμα να νοηματοδοτήσει τον κόσμο.»²

Επειδή όπως έχουμε αναφέρει ξανά άλλωστε, μας απασχολεί σημαντικά η **«διάσωση της α/μήχανης σκέψης»** πιστεύουμε πως δεν είναι το θέμα να μιλήσει κανείς για το ζήτημα αυτό όντας τεchnοφοβικός, δηλαδή να πει κάτι σαν (ας το φανταστούμε με την τρεμάμενη φωνή ενός παππού) «τα μηχανήματα αυτά είναι του διαόλου». Αλλά θεωρούμε πως είναι καιρίο να ανοικτούν ζητήματα με κριτική σκοπιά πάνω στη χρήση του εργαλείου. Γιατί το ότι οι τεχνολογίες και πιο συγκεκριμένα ο ηλεκτρονικός κόσμος παίρνει όλο και περισσότερο χώρο στην καθημερινότητά μας με διάφορους τρόπους, αυτό είναι ένα σημαντικό γεγονός. Αυτό που όμως δεν είναι ακόμα γεγονός, είναι η κριτική και ο ουσιαστικότερος προβληματισμός πάνω σ' αυτόν τον κόσμο και στις όποιες συνέπειες μπορεί να έχει η χρήση των μέσων και των εργαλείων του, σ' εμάς, τις σκέψεις και τις σχέσεις μας.

1. Οι οδύνες των ημερών της Agata m.

2. Database as a symbolic form του Lev Manovich

Από τις εκδόσεις αντισχολείο. Μπορείτε να βρείτε τα κείμενα στο agiotopia.gr στο site του Σαραντο-στη Βιβλιοθήκη.

ψηφιακή πραγματικότητα

Η εικόνα ενός παιδιού που παίζει με κάτι φαινομενικά ασήμαντο και ακατανόητο στα μάτια αυτού που το παρατηρεί, είναι γνωστή στους περισσότερους. Κανείς δεν καταλαβαίνει τί ακριβώς σκέφτεται όταν ανακατεύει τα παιχνίδια του ή τα αντικείμενα γύρω του με τις ώρες, γελώντας, απορώντας ή χαζεύοντας. Αυτό που είναι όμως κατανοητό είναι πως με κάποιο τρόπο πειραματίζεται με το σώμα και τις αισθήσεις του, χωρίς ορισμένο ή συνειδητό στόχο. Η ικανότητα αυτή συντροφεύει τους ανθρώπους από τότε και για όλη την ενήλικη ζωή τους. Θα λέγαμε ότι μοιάζει με μια μορφή εξάσκησης, μάθησης και χαλάρωσης του σώματος και του μυαλού και ταυτόχρονα με μια μορφή δημιουργικής σύνθεσης των στοιχείων του περιβάλλοντος σε μια αφηρημένη ενότητα που ορίζεται ως παιχνίδι.

Οι φίλοι που περνάνε το χρόνο τους προσπαθώντας να ισορροπήσουν στην άκρη του πεζοδρομίου, οι αγαπημένοι που παίζουν ανακαλύπτοντας τα σώματα, τα όρια και τις κινήσεις τους, τα πιτσιρικά που φτιάχνουν φανταστικά κάστρα πάνω σε δέντρα και μέσα σε δωμάτια, όλοι αυτοί συμμετέχουν σε μια διαδικασία στην οποία οι ίδιοι ορίζουν και επαναδιαμορφώνουν το σενάριο και τους κανόνες του παιχνιδιού. Οι κανόνες αυτοί μπορεί να αλλάξουν ξαφνικά, να παραβιαστούν ή να ακυρωθούν. Ο χώρος -υλικός και νοηματικός- που εκτυλίσσεται το παιχνίδι είναι ρευστός και ανασυντίθεται διαρκώς από τα υποκείμενα. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι παίζοντας δημιουργούμε (και εξασκούμε την ικανότητά μας να δημιουργούμε) νέες φανταστικές πραγματικότητες μέσα στον καθημερινό χώρο.

Φυσικά, στο μπάσκετ, στο κυνηγητό ή στο κρυφτό οι κανόνες είναι πολύ πιο αυστηροί και ο χώρος αρκετά καθορισμένος. Και ακόμα περισσότερο, στο σκάκι και στα

άλλα διανοητικά επιτραπέζια παιχνίδια, υπάρχουν, εκτός από τους κανόνες, πολύ συγκεκριμένες συνθήκες ακινησίας του σώματος κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού. Παρ' ό' αυτά, τα τελευταία δεν υπήρξαν ποτέ αυτό που θα έλεγε κανείς «η νούμερο ένα προτίμηση» ανάμεσα στα παιχνίδια. Δε συμβαίνει το ίδιο όμως με μια άλλη κατηγορία που μοιράζεται πολλά κοινά με τα επιτραπέζια, όσον αφορά στη σωματική πειθαρχία που απαιτούν αλλά και στην ακαμψία των κανόνων που τα διέπουν: τα videogames.

Μετά από μια 15ετία, τα videogames είτε μέσα από κονσόλες είτε μέσω του Η/Υ, μοιάζει να έχουν καταλάβει σχεδόν όλο το χώρο στον ορισμό του τί σημαίνει παιχνίδι, όχι μόνο για τις προσχολικές και σχολικές ηλικίες αλλά και για τους αρκετά μεγαλύτερους. Με πιο διαδεδομένα τα online παιχνίδια πολέμου και στρατηγικής, οι κάτοικοι του «πολιτισμένου κόσμου» περνούν ένα σεβαστό ποσοστό του καθημερινού τους χρόνου εθελοντικά ακίνητοι, ψηφιακά όμως κινούμενοι σε ερήμους, δάση και πόλεις, χτίζοντας characters, πολεμώντας με εικονικά όπλα και ψηφιακούς ανταγωνιστές απ' όλο τον κόσμο. Ο χώρος μέσα στον οποίο εκτυλίσσεται η «δράση» μοιάζει να είναι αχανής και τυχαίος: πρέπει κανείς να παίζει άπειρες ώρες για να τον ανακαλύψει. Δεν παύει όμως να είναι μια αναπαράσταση. Μια πολύπλοκη μεν, προκαθορισμένη δε, αναπαράσταση. Στο ψηφιακό αυτό περιβάλλον οι κανόνες προϋπάρχουν των υποκειμένων. Πάνω τους συνάπτονται τα bytes που παριστάνουν τα στοιχεία του παιχνιδιού, τους χαρακτήρες, τις κινήσεις τους, τα όπλα και τους δρόμους. Το υπόβαθρο είναι έτοιμο και η επιλογή έγκειται απλά στο αν θα παίζεις ή όχι. Ακόμα και η δυνατότητα για ζαβολιά (cheat) είναι ήδη ορισμένη από τους προγραμματιστές, κρυμμένη μάλιστα με τέτοιο τρόπο ώστε να φαίνεται σαν κομμάτι των skills του παίκτη.

Ο πόλεμος λοιπόν στο εικονικό πεδίο μάχης, ανάμεσα σε λόφους και εχθρικούς πολεμιστές είναι μια τελείως διαφορετική διαδικασία από τη μάχη πάνω στο βουνό που πλάθεται από το μπράτσο του καναπέ ή στον γκρεμό στον οποίο μεταμορφώνεται η απόσταση της καρέκλας από το πάτωμα. Ο φανταστικός χώρος μιας σπηλιάς μπορεί να ξεπηδήσει μέσα στο φύλλωμα ενός δέντρου ή κάτω από το πάτωμα. Στον ίδιο χώρο μπορείς να αιωρείσαι, να κολυμπάς, να πολεμάς ή να κοιμάσαι. Το παι-

και πραγματική φαντασία

χνίδι ορίζεται από αυτούς που το παίζουν. Συντίθεται. Τα αντικείμενα λειτουργούν σαν σύμβολα που πυροδοτούν τη φαντασία, όχι σαν αναπαράστασεις. Από την άλλη, σε ένα βιντεοπαιχνίδι, όσο διαφορετικά κι αν είναι τα υποκείμενα που παίζουν, ο νοηματικός και αναπαραστατικός χώρος παραμένει σταθερός σαν υπόβαθρο. Αυτό που πρέπει να κάνουν είναι να μάθουν να χρησιμοποιούν όσο μπορούν πιο εύστοχα τα στοιχεία αυτού του ψηφιακού περιβάλλοντος, να εκπαιδευτούν δηλαδή σε μια διαδικασία διαχείρισης δεδομένων.

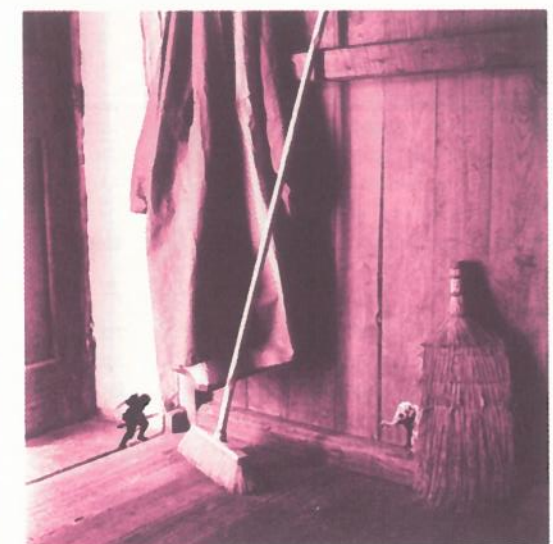
Το ερώτημα λοιπόν που προκύπτει από αυτές τις παρατηρήσεις είναι το εξής: Μήπως το μοντέλο των videogames σαν κυρίαρχος τρόπος παιχνιδιού έρχεται να μουδιάσει -ή καλύτερα να τυποποιήσει- τη φαντασία μας και την ικανότητα να συνθέτουμε τα δικά μας παιχνίδια;

Θα μπορούσε κανείς να απαντήσει πως για ότι χάνεται έρχεται κάτι νέο να το αντικαταστήσει, όχι απαραίτητα χειρότερο ή καλύτερο, απλά διαφορετικό. Στο νέο παράδειγμα θα λέγαμε ότι αυτό που εξασκούν κατά κόρον όσοι παίζουν για πολλές ώρες τέτοιου είδους παιχνίδια είναι κατ' αρχάς τα αντανακλαστικά τους, με ιδιαίτερη έμφαση στο συντονισμό χεριού/ματιού (μέχρι στιγμής γιατί τα παιχνίδια νέας γενιάς όπως το wii προσπαθούν να εντάξουν στο χειρισμό ολόκληρο το σώμα). Και την ίδια στιγμή, εξασκούνται σε μια άλλη, πολύ σημαντική λειτουργία. Στην εύστοχη επικοινωνία με τη μηχανή ένα από τα βασικά ίσως χαρακτηριστικά που καθορίζει τη δομή των βιντεοπαιχνιδιών ήδη από την αρχή τους -αν μάλιστα λάβουμε υπ' όψιν ότι τα πρώτα από αυτά παρήχθησαν από επιστήμονες και ερευνητές του στρατού. Μαθαίνουμε σαν να λέμε να συντονίζουμε το σώμα μας με το αντίστοιχο «όπλο/εξάρτημα», είτε μιλάμε για την περίπτωση των πολεμικών παιχνιδιών, με το χειριστήριο/πληκτρολόγιο, είτε για την περίπτωση πραγματικού πολέμου, με οπλικά συστήματα νέας τεχνολογίας και αντίστοιχου χειρισμού. Με ένα συμπάρο δυο τρυγόνια λοιπόν. Και φυσικά ως μην ξεχνάμε ένα ακόμα βασικό πράγμα στο οποίο εκπαιδεύονται οι παίκτες, που είναι το να επικοινωνούν και να κοινωνικοποιούνται με τη διαμεσολάβηση της μηχανής. Ακόμα και αν, όσον αφορά στην κοινωνικοποίηση, τη δουλειά έχουν αναλάβει με μεγάλη αποτελεσματικότητα το facebook και τα λοιπά προγράμματα κοινωνικής δικτύωσης, παρ' ό' αυτά, τα βιντεοπαιχνίδια είναι ένας τρό-

πος να ενταχθεί στη μηχανή, πέρα από τη φίλια, τον έρωτα ή την εργασία, και το συλλογικό παιχνίδι ως σχέση.

Και ξαναθέτουμε το ερώτημα ίσως πιο εύστοχα.

Στο διαρκώς εξελισσόμενο παράδειγμα των τελευταίων δεκαετιών όπου εκπαιδεύμαστε ολοένα και περισσότερο στην επικοινωνία μέσω εικόνων και αντιλαμβανόμαστε με αντίστοιχους όρους τον κόσμο και τη σχέση μας με αυτόν, οι δεξιότητες που χάνονται και που είναι συνδεδεμένες με το ελεύθερο, βιωματικό παιχνίδι είναι τελικά ευκαταφρόνητες σε σχέση με αυτές που αναπτύσσουμε μέσα από το ψηφιακό παιχνίδι; Όταν το σώμα και το μυαλό μας προκαλείται διαρκώς από την τηλεόραση, τον κινηματογράφο, τη διαφήμιση και τα υπόλοιπα μέσα προώθησης του εμπορεύματος, να δρα αντανακλαστικά, τότε αυτό που χρειάζεται να αναπτύξουμε είναι ένα ακόμα πεδίο στο οποίο να μαθαίνουμε αυτόν τον ένα και μοναδικό τρόπο, τον αυτοματισμό; Και αν σκοπός μας είναι να ξαναανακαλύψουμε τη συλλογική ζωή και να δημιουργήσουμε τις πραγματικότητες που της αντιστοιχούν σε υλικό και φαντασικό επίπεδο, τότε πώς θα αποφύγουμε το να «ξεχάσουμε» την ικανότητα να συνθέτουμε μαζί το πώς γίνεται το παιχνίδι, μέσα σε μια συνθήκη που κερδίζει χώρο θυμίζοντας παιχνίδι και ταυτόχρονα κρύβοντας όσο περισσότερο γίνεται τον προκαθορισμένο και διαμεσολαβητικό ρόλο της ανάμεσα στα υποκείμενα;

«... το μοντάζ στον κινηματογράφο γεννήθηκε από τη στιγμή που η κάμερα εγκατέλειψε τη θεατρική οπτική, που της έδινε η ακινησία της, η μέχρι τότε σταθεροποίησή της (είναι γνωστό πως οι ηθοποιοί και τα αντικείμενα κινούνταν στο χώρο μπροστά σε μια ακίνητη κάμερα, που κατέγραφε τα δράματα). Το αποτέλεσμα της κίνησης της κίνησης ήταν ακριβώς εκείνο, της σχέσης που δημιουργείται ανάμεσα στα δράματα της θεατρικής σκηνής και στο θεατή της πλατείας».

Το αφηγηματικό μοντάζ ήταν ανακάλυψη του αμερικανού σκηνοθέτη Γκρίφιθ, ενώ το εκφραστικό, το κυρίως δημιουργικό και ποιητικό ανώτερο είδος του, ανακάλυφθηκε από τον Αϊζενστάιν και τους άλλους σοβιετικούς σκηνοθέτες, αναδεικνύοντας και ανυψώνοντάς το σε ειδικό εκφραστικό μέσο της τέχνης του κινηματογράφου.*

η γέννηση του μοντάζ στον κινηματογράφο

Ο κινηματογράφος στις αρχές του 20ού αιώνα βρισκόταν ακόμα στα πρώτα του βήματα. Στην Ρωσία (όπως και αλλού) δεν είχε καταφέρει ακόμα να αποκολληθεί από την θεατρική λογική. Οι σκηνοθέτες έδιναν μεγάλη έμφαση στα σκηνικά, στους ηθοποιούς και δεν έδειχναν τόσο να τους απασχολούν οι νέες δυνατότητες της κινηματογραφικής μηχανής. Αλλά οι κοινωνικές σχέσεις, έτσι όπως διαμορφώνονταν εκείνη την εποχή - την εποχή της μπολσεβίκικης επανάστασης -, παρήγαγαν μια τρομακτική δημιουργικότητα, που έμελε να αλλάξει πολλά, μεταξύ άλλων και στην τέχνη.

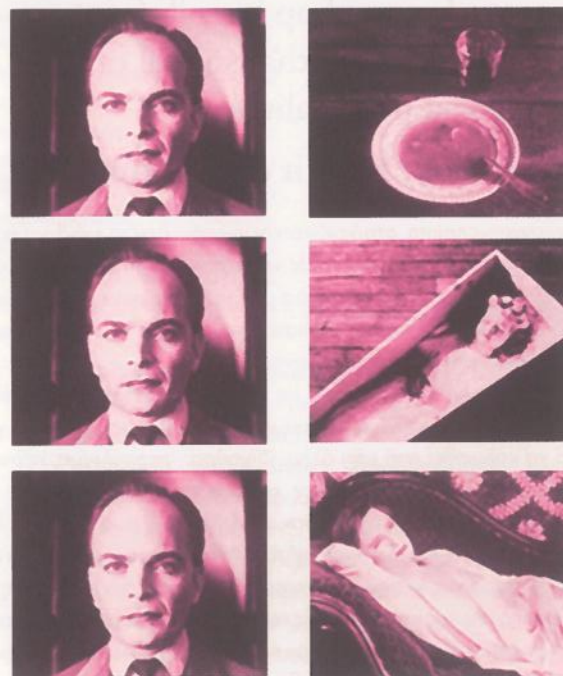
Έτσι βρέθηκαν αρκετοί να ανακαλύπτουν τις νέες δυνατότητες αυτού του μέσου. Ο κινηματογράφος είχε μια ιδιαίτερη επίδραση στο θεατή, διαφορετική από αυτήν του θεάτρου. Αυτό που προσπάθησαν να βρουν ήταν εκείνο το ιδιαίτερο στοιχείο του κινηματογράφου, που πίστευαν ότι προκαλούσε τις εντυπώσεις στο θεατή. Και για να το βρουν αυτό, δεν αρκέστηκαν στο αισθητικό αποτέλεσμα που παρήγαγε, αλλά εξέτασαν την ίδια τη δομή του, εκείνα τα θεμελιώδη χαρακτηριστικά που τον διαφοροποιεί από το θέατρο και του προσφέρει τις νέες αυτές δυνατότητες.

Ένας από τους πρώτους αυτούς σκηνοθέτες, ήταν ο Λεβ Κουλέσοβ. Μιλώντας αργότερα για τις έρευνες που κάνανε, έγραφε: «Επισκεφτήκαμε διάφορες κινηματογραφικές αίθουσες και αρχίσαμε

να παρατηρούμε ποια φιλμ ασκούσαν μεγαλύτερη επίδραση στο θεατή και πως ήταν φτιαγμένα... Όταν καταλάβαμε ότι τα αμερικάνικα φιλμ ήταν τα καλύτερα, όσον αφορά στην επίδραση στο θεατή τα πήραμε για μελέτη. Αρχίσαμε να αναλύουμε όχι μόνο τα ξεχωριστά πλάνα ενός φιλμ, αλλά μελετήσαμε την όλη κατασκευή του. Για παράδειγμα, πήραμε δυο φιλμ- ένα αμερικάνικο και ένα ανάλογο ρωσικό- και είδαμε ότι η διαφορά μεταξύ τους ήταν τεράστια. Έτσι αποδείχθηκε ότι το ρωσικό φιλμ αποτελούνταν από αρκετά πλάνα μεγάλης διάρκειας, παρμένα από μια μόνο θέση. Παράλληλα το αμερικάνικο φιλμ αποτελούνταν από ένα μεγάλο αριθμό πλάνων μικρής διάρκειας, τραβηγμένων από διάφορες θέσεις...»

Κάπως έτσι φτάσανε στο συμπέρασμα ότι το περιεχόμενο καθεαυτό των πλάνων δεν είχε και πολύ σημασία. Αυτό που πραγματικά τραβούσε την προσοχή, ήταν η σύνδεση δυο πλάνων διαφορετικού περιεχομένου, όπως και η μέθοδος εναλλαγής τους. Γι αυτούς «η πηγή της φιλικής επίδρασης στο θεατή βρίσκεται μέσα στο σύστημα των εναλλασσόμενων πλάνων, από τα οποία αποτελείται η κινηματογραφική ταινία». Μάλιστα κάποιοι σκηνοθέτες της εποχής εκείνης, ακολουθώντας πιστά αυτήν την ιδέα, σταμάτησαν να διαλέγουν για τις ταινίες τους ανθρώπους με γνώμονα τις υποκριτικές τους ικανότητες, αλλά εκείνους που τους ταίριαζαν φυσιογνωμικά για τον ρόλο.

Ο Κουλέσοβ και οι άλλοι σοβιετικοί σκηνοθέτες που δούλεψαν πάνω στην διαδικασία της εναλλαγής των πλάνων, ανακάλυψαν πολλές καινούργιες δυνατότητες που πλέον ήταν εφικτές. Για παράδειγμα, η ταυτόχρονη, δηλαδή η δυνατότητα δύο η περισσότερες διαφορετικές σκηνές που διαδραματίζονται σε διαφορετικούς τόπους να λαμβάνουν χώρα ταυτόχρονα μέσα στην ταινία και να προβάλλονται με τρόπο που να γίνεται αυτό αντιληπτό. Κάτι τέτοιο, για εκείνη την εποχή, ήταν μεγάλη ανακάλυψη. Χαρακτηριστικό, όσον αφορά τις νέες αυτές δυνατότητες, ήταν ένα από τα πειράματα του Κουλέσοβ, στο οποίο δύο ηθοποιοί κινούνται σε δύο εντελώς διαφορετικά σημεία της Μόσχας κοιτάζονται, πλησιάζουν ο ένας τον άλλον, χαιρετιούνται σε τρίτο τόπο πολύ μακριά και απ' τους δύο προηγούμενους, κοιτάζουν προς τον Λευκό Οίκο και αρχίζουν να ανεβαίνουν τα σκαλιά του. Όλα τα γυρίσματα έγιναν στην Μόσχα και για το τέλος, το μόνο που χρειάστηκε ήταν ένα απόσπασμα από μια άλλη ταινία που έδειχνε τον Λευκό Οίκο, ενώ οι ηθοποιοί ανέβαιναν τα σκαλιά ενός ναού που βρισκόταν κι αυτός στην Μόσχα.

Εκείνος όμως που συστηματοποίησε αυτήν τη γνώση και κέρδισε γι αυτό τον τίτλο του "πατέρα του μοντάζ", ήταν ο Σεργκέι Αϊζενστάιν. Με σπουδές πολιτικού μηχανικού, έχασε, μαζί με την εξορία των γονιών του και την δυνατότητα για μια τέτοια καριέρα και στράφηκε προς το θέατρο και τον κινηματογράφο. Κινούμενος μέσα στο ρεύμα της εποχής του εισήγαγε κι αυτός στην τέχνη του κινηματογράφου, την επιστημονική μέθοδο. Πατώντας πάνω στην δουλειά των προκατόχων του και μαθαίνοντας από τα πειράματα του Κουλέσοβ, προσπάθησε να

επεξήγηση εικόνας

Ο Κουλέσοβ έκανε διάφορα πειράματα για να ανακαλύψει τις δυνατότητες του μοντάζ. Εδώ κινηματογράφησε ένα γνωστό ηθοποιό της εποχής, τον Μοζούκιν, με το πρόσωπό του ανέκφραστο και παρέμβανε στο ενδιάμεσο τελειώς διαφορετικά πλάνα. Έτσι μετά το πλάνο της ανιστής σούπας το πρόσωπο του Μοζούκιν θα έδειχνε πείνα, μετά το πλάνο του νεκρού παιδιού θα έδειχνε λύπη, ενώ μετά το πλάνο της γυναίκας στο κρεβάτι, το πρόσωπό του θα έδειχνε λαγνεία. Με αυτόν τον τρόπο υποστήριζε ότι ήταν δυνατό να αλλάξει η ερμηνεία του ηθοποιού, οι κινήσεις του, η βασική συμπεριφορά του, μόνο με τη χρήση του μοντάζ.

δώσει μια πιο ολοκληρωμένη απάντηση για το πώς, με τον έλεγχο του μοντάζ, θα μπορούσε να ελέγξει (και να πολλαπλασιάσει) τη δημιουργία των συγκινήσεων στο θεατή.

Είναι χαρακτηριστικό πως περιέγραφε ο ίδιος την δουλειά του: «Μην ξεχνάτε πως αυτός που 'χε στρωθεί στη δουλειά προσπαθώντας να βρει έναν επιστημονικό τρόπο για να πλησιάσει τα μυστικά και τα μυστήρια της τέχνης ήταν ένας νεαρός πολιτικός μηχανικός. Τα τόσα χρόνια στο θρανίο του 'χαν μάθει ένα πράγμα: σε κάθε επιστημονική έρευνα πρέπει να υπάρχει και μια μονάδα μέτρησης. Ξεκίνησε λοιπόν να βρει την μονάδα που θα μετρούσε την εντύπωση που παράγεται απ' την τέχνη! Η επιστήμη έχει τα ιόντα, τα ηλεκτρόνια και τα ουδετερόνια. Η τέχνη ας έχει την "ατραξιόν". Η καθημερινή γλώσσα έχει δανειστεί απ' την βιομηχανία μια λέξη, που σημαίνει τη συναρμολόγηση μηχανών, σωλήνων, μηχανικών εργαλείων. Αυτή η εκπληκτική λέξη είναι το "μοντάζ", σημαίνει συναρμολόγηση και παρόλο που δεν είναι ακόμα της μόδας, έχει όλα τα προσόντα να γίνει. Θυμάσαι! Ας εννοούν λοιπόν οι μονάδες μέτρησης της εντύπωσης σ' ένα σύνολο που θα το βαφτίσουμε μ' αυτές τις δύο λέξεις απ' τις οποίες η μια προέρχεται απ' τη βιομηχανία κι η άλλη απ' το Μιούζικ Χωλλ. * Έτσι γεννήθηκε ο όρος "μοντάζ των ατραξιόν"».

Ο Αϊζενστάιν τόνιζε συστηματικά ότι το μοντάζ ήταν μια διαλεκτική αρχή, «... απ' την σύγκρουση δύο δοσμένων παραγόντων ξεπηδά μια καινούργια έννοια...». Υποστήριζε δηλαδή πως οι "συγκρούσεις" πάνω στην οθόνη μέσω της εναλλαγής των πλάνων είναι αυτές που γεννάνε το περιεχόμενο. Και όταν αυτές βαλθούν σε μια ορισμένη ακολουθία στη σειρά, βάσει κανόνων, τότε κατευθυνόμενες προς τον θεατή μπορούν να του εκμαιεύσουν τα επιθυμητά συναισθήματα. Εμφανώς επηρεασμένος από τον Παβλόφ και τη θεωρία των αντανακλαστικών προσπάθησε να φτιάξει μεθοδολογίες για το μοντάζ και να τις χωρίσει σε επίπεδα, ανάλογα με το αποτέλεσμα που είχαν πάνω στον θεατή. Έτσι ώστε ο κινηματογράφος θα έφτανε στο σημείο όχι απλά να διεγείρει όλο και περισσότερα συναισθήματα προς την επιθυμητή κατεύθυνση, αλλά να μεταφέρει "ολόκληρη την διαδικασία της σκέψης".

Μπορεί η τελευταία φράση να μοιάζει υπερβολική, αλλά καταδεικνύει τη δύναμη που θα αποκτούσαν οι εικόνες με όπλο το μοντάζ. Έτσι τα νέα εκφραστικά μέσα αλλαγμένα και εξελιγμένα, θα ήταν σε θέση να αφυπνίσουν την κοινωνία και να προωθήσουν την οικοδόμηση του σοσιαλισμού. Αλλά αυτή η εμπιστοσύνη στα μέσα τα ίδια, πέρα και έξω από τις σχέσεις που τα παρήγαγαν και τα ήλεγχαν, αποδείχθηκε εσφαλμένη. Τα κινηματογραφικά μέσα και οι τεχνικές με τις οποίες πειραματίστηκε η σοβιετική πρωτοπορία τα πρώτα χρόνια της επανάστασης, θα αποδεικτούν σωτήριες κάποιες δεκαετίες αργότερα για τον καπιταλισμό. Χρησιμοποιήθηκαν και χρησιμοποιούνται ακόμα στην κινηματογραφική βιομηχανία και στην τηλεόραση, εκεί όπου γίνεται, με τον πιο καθολικό τρόπο, η προώθηση των εμπορευμάτων και των κοινωνικών στερεοτύπων.

* Τα λόγια είναι του σκηνοθέτη Τάκη Δαυλιόπουλου, ο οποίος μεταξύ άλλων δούλεψε ως μοντέρ με τους σκηνοθέτες του λεγόμενου "νέου ελληνικού προοδευτικού κινηματογράφου" στη δεκαετία του '70.

* Το Μιούζικ Χωλλ ήταν ένα είδος θεατρικής διασκέδασης που μπορεί να συμπεριλάβει τραγούδια, θεατρικά δράματα, κωμωδία και σάτιρα.

Μη με αφήνεις σα σκυλί πεινασμένο...

Κάπου, κάπως, κάποτε, κάποιος λένε πως υπήρχε έρωτας με την πρώτη ματιά. Σήμερα υπάρχει έρωτας με κάθε ματιά. Η κάτι τέτοιο τέλος πάντων. Κάθε βλέμμα πρέπει να μένει παγωμένο, να κοιτάζει «διαφορετικές» αυξομειώσεις της ίδιας όμως ουσίας. Διαφορετικά είναι καταδικασμένο στην αδιαφορία ή τη βαρεμάρα. Να μένει μαγεμένο από τις εφήμερες λάμψεις διαπόντων αστέρων που είναι καταδικασμένοι να σβήσουν αμέσως, δίνοντας όμως τη θέση τους σε άλλους. Σε πρόσωπα, σε αντικείμενα, αδιάφορο; Τόσο τα μεν όσο και τα δε έχουν εξισωθεί με ένα τρόπο που τα πρόσωπα τείνουν να αποκτήσουν χαρακτηριστικά αντικειμένου στο βαθμό που την ίδια στιγμή, τα αντικείμενα αποκτούν μαγικές ιδιότητες, ιδιότητες υποκειμένου. Καμία αξιολογική διαφοροποίηση; Καμία αιτιολογική αξιολόγηση; Όλα είναι σημεία, ψηφία ίδια και συνεπώς ανταλλάξιμα μεταξύ τους; Τελικά το μέσο είναι το μήνυμα; Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της αντίληψης οι διαφημίσεις. Με τη βοήθεια του μοντάζ ο θεατής βομβαρδίζεται από πλάνα - σημεία. Η σειρά της παράθεσής τους δε στοχεύει στην πειθώ μέσω της λογικής ή έστω του ξεγελάσματός της (ούτε καν με τον τρόπο που το κάνουν οι λέξεις), αλλά σε κάτι τελείως διαφορετικό. Η τέχνη, επίσης, δε στοχεύει πρώτα στη λογική. Στοχεύει κυρίως στο συναίσθημα. Στην έστω φευγαλέα, ασφαλής, τελετουργική επιστροφή στην ολότητα, στην ενοποίηση του διαχωρισμένου από το Λόγο. Είναι συνεπώς η διαφήμιση τέχνη; Είναι μήπως και αυτή νεκρή; Αν αποτέλεσμα της τέχνης είναι να ενώσει, η εικόνα ενώνει αλλά με ένα τρόπο που εξακολουθεί να διαχωρίζει. Δεν ενώνει τις διαχωρισμένες στομικρότητες σε μια νέα ποιοτικά διαφορετική κοινωνική οντότητα, αλλά σε μια κοινωνία μονάδων - ατόμων. Ενώνει τα άτομα σαν αυτό που είναι: σαν άθροισμα ατόμων, κάτω από τη σημασία του εμπορεύματος. Η διαφήμιση στοχεύει στο συναίσθημα με έναν τρόπο που να το αρνείται. Σκοπός της δεν είναι να ενώσει μέσω του συναισθήματος, αλλά μέσω της κατανάλωσης. Στόχος της δεν είναι τελικά η δημιουργία συναισθημάτων αλλά η πρόκληση εκείνων των συναισθηματικών αντιδράσεων που θα οδηγήσουν στην κατανάλωση. Εξαρτημένα αντανάκλαστικά - ερέθισμα - αντιδραση, σα σκυλιά του Παβλόφ που με το που ακούσουν το καμπανάκι, τους τρέχουν τα σάλια, άσχετα αν πεινάνε ή όχι. Η επιθυμία εκτροχιασμένη χορεύει στο ρυθμό που της χτυπάνε.

Όμως σε ποιο βαθμό αυτό είναι επιθυμία, και αν τελικά είναι, τότε είναι επιθυμία για ποιο πράγμα; Η λειτουργία της διαφήμισης έγκειται στη διαμεσολάβηση κάθε κοινωνικής σχέσης από εμπορεύματα. Αγαπημένο παράδειγμα η κοινωνική σχέση φίλι. Ανάμεσα στην επιθυμία για το φίλι, η διαφήμιση παρεμβάλλει την τσιχλα σαν ένα ακόμα αναγκαίο συστατικό/εμπόρευμα (όπως η ατμόσφαιρα ή το στυλ) που θα οδηγήσει σ' αυτό. Τελικά η τσιχλα θα καταναλωθεί ακόμα και αν δεν πραγματοποιηθεί η επιθυμία. Συμβαίνει δηλαδή το αντίθετο! Ο υποτιθέμενος σκοπός, η επιθυμία για την κοινωνική σχέση (το φίλι στην προκειμένη), χρησιμοποιείται σαν μέσο για την κατανάλωση του εμπορεύματος. 'Αν το μέσο είναι το μήνυμα, τότε αυτό είναι ένα και είναι η ανταλλακτική αξία, το αφηρημένο Εμπόρευμα. Φετικισμός, η άρνηση της επιθυμίας, ο εκτροχιασμός της για χάρη του εμπορεύματος. Η επιθυμία (η ενέργεια της λίμπιντο σύμφωνα με κάποιους), όταν παρεκκλίνει από το στόχο της δεν εκφορτίζεται.

I'm all lost in the supermarket/
I can no longer shop happily/
I came in here for that special offer/
guaranteed personality/

And it's not here, it disappeared/ *The Clash*

Μένει ανικανοποίητη, στοιχειώνει και γυρνάει σαν το φάντασμα από αντικείμενο σε αντικείμενο. Κάθε νέα κατανάλωση αφήνει ένα κενό που δεν εκπληρώθηκε και που σα μαύρη τρύπα συνεχίζει να μεγαλώνει σε κάθε νέα αστοχία της καταπίνοντας τα πάντα στο πέρασμά της: σχέσεις, συνειδήσεις και συναισθήματα. Η κυρίαρχη συνθήκη επιτάσσει να μη μένει διαθέσιμη ούτε στιγμή ώστε αυτό το κενό να γίνει αντικείμενο εκμετάλλευσης. Πρέπει γρήγορα να καλυφθεί από κάτι άλλο. Φιγούρα - περιτύλιγμα, περιεχόμενο κενό. Το κενό όμως δεν καλύπτεται με μακιγιάζ και δεν επιστρέφεται. Είτε επιστρέφει σαν κατάρα είτε καταστρέφεται. Έτσι το άτομο δεν είναι ποτέ ικανοποιημένο. Η μόνη χρησιμότητα που έχει η επιθυμία του για το δείνα συγκεκριμένο αγαθό, είναι αυτή της κατανάλωσής του, της καταστροφής του δηλαδή και της αντικατάστασής του από κάποιο άλλο. Αυτή η αέναη καταστροφή/κατανάλωση αφορά όχι μόνο προϊόντα αλλά και ανθρώπινες σχέσεις που αντιμετωπίζονται σαν τέτοια.

Όποιος δεν ανταποκρίνεται σ' αυτή τη νόρμα, δεν είναι καλά. Αλλά και όποιος προσπαθεί να ανταποκριθεί αναγκάζεται να καταφύγει στη βιομηχανία της βιομηχανίας: συμπληρώματα, διεγερτικά, πώς αλλιώς να αντέξει κανείς να διασκεδάσει σε φρενήρης ρυθμούς, να είναι κεφάτος, χαρούμενος, σούπερ κοινωνικός και έτοιμος για το σαφάρι νέων εμπειριών; Και ύστερα πρεμιστικά και αντικαταθλιπτικά για το ξενέρωμα.

Πώς όμως γίνεται η λιβιδινική ενέργεια να μοιράζεται σε τόσο αντικείμενα; Δε κάνει την αξία της όταν μάλιστα σπαταλιέται αφειδώς; Όπως στην οικονομία των αναγκών έτσι και στην οικονομία της λίμπιντο, ο πληθωρισμός είναι αντιστρόφως ανάλογος με την ποιότητα. Και αν συναισθήματα όπως η χαρά, η λύπη ή ο πανικός υποβιβάζονται σε συναισθηματικές αντιδράσεις που λειτουργούν βάσει εξαρτημένων αντανακλαστικών ώστε να είναι εύκολα διαχειρίσιμα: και αν δίνουν γρήγορα τη θέση τους το ένα στο άλλο και εναλλάσσονται όπως στη διάρκεια μιας ταινίας: και αν ό,τι κερδίζουν σε έκταση και ποσότητα από το συναίσθημα αυτές οι συναισθηματικές αντιδράσεις, το χάνουν σε ένταση και σε βάθος: η αγανάκτηση ξεχειλίζει στους δρόμους;

- Έχω τρακ, όταν κάνω τεστ. - Σας παρακαλώ, μην κινείστε. - Με ουγχωρείτε. Έκανα ένα τεστ IQ φέτος, αλλά ποτέ δεν έχω κάνει απ' αυτά. - Ο χρόνος αντίδρασης παίζει μεγάλο ρόλο, γι' αυτό, σας παρακαλώ, προσοχή. - 1187 Χαντερβόσερ. Το ξενοδοχείο. - Τι; - Εκεί που μένω. - Είναι καλό; - Ναι, μάλλον. Είναι κι αυτό μέρος του τεστ; - Όχι, απλή προθέρμανση. - Δεν είναι τίποτα μωυτήριό, ε; - Είστε μόνος σε μια έρημο και περπατάτε, όταν ξαφνικά... - Αυτό είναι το τεστ; - Ναι. Βρίσκεστε σε μια έρημο και περπατάτε στην άμμο... όταν ξαφνικά, κοιτάτε κάτω... - Ποια; Ποια έρημο; - Έχει σημασία; Είναι εντελώς υποθετικό. - Αλλά πώς βρέθηκα εκεί; - Μπορεί να μπουχτίσατε... να θέλετε να μείνετε μόνος με τον εαυτό σας. Κοιτάτε κάτω και βλέπετε μια ημίδα, Λίον. Προχωρεί προς το μέρος σας. - Εμύδα; Τι είν' αυτό; - Ξέρετε τι είναι η χελώνα; - Φυοικά. - Είναι το ίδιο πράγμα. - Ποιέ δεν έχω δει χελώνα. Αλλά καταλαβαίνω τι εννοείτε.

- Απλώνετε το χέρι και τη γυρίζετε ανάποδα, Λίον. - Εσείς τις φτιάχνετε αυτές τις ερωτήσεις, κύριε Χόλντεν; 'Η σας τις ετοιμάζουν άλλοι; - Η χελώνα κέφεται ανάποδα με την κοιλιά στον καυτό ήλιο... κουνάει τα πόδια της, προσπαθεί να γυρίσει, αλλά δεν μπορεί. Δεν μπορεί χωρίς τη βοήθειά σας. Αλλά δεν τη βοηθάτε. - Τι εννοείτε "δεν τη βοηθά"; - Εννοώ ότι δεν τη βοηθάτε. Γιατί, Λίον; Είναι απλώς ερωτήσεις, Λίον. Μετά από την αίτησή σου, μου ετοίμασαν αυτές τις ερωτήσεις. Αυτό το τεστ έχει σκοπό να προκαλεί συναισθηματικές αντιδράσεις. Να συνεχίσουμε; Περιγράψε μονολεκτικά τα καλά πράγματα που σου έρχονται... για τη μητέρα σου.

Η ρέπλικα δεν αναγνωρίζει τον εαυτό της σαν τέτοια. Πρέπει κάποιος να της το πει, ή η θέση της στην φουτουριστική κοινωνία να είναι τέτοια που να μην αφήνει περιθώριο για αυταπάτες. Παραδείγματος χάριν, μία αλυσίδα παραγωγής φτιαγμένη μόνο για τις ικανότητες της, μόνο για το είδος της. Χωρίς τη γνώση αυτή, τον εαυτό της τον λογίζει ανθρώπινο. Το μόνο που δεν έχει άλλωστε είναι παρελθόν πριν τη κατασκευή της. Ο, τι αναμνήσεις διατηρεί για την εποχή αυτή, της τις έχουν "φορτώσει" σαν σε υπολογιστή. Οι αναμνήσεις αυτές, υπάρχουν σαν πληροφορία και σαν υλικό. Σαν φωτογραφίες βίντεο και ό, τι άλλο μπορεί να τις "διατηρήσει".

Έχουν ωστόσο μια αίσθηση κενού. Γι' αυτό το παρελθόν της, η ρέπλικα το αντιμετωπίζει με μία πρωτοφανή μελαγχολία. Σαν κάπου να χάνει την επίγνωση των επιλογών της. Αισθάνεται να έχει ριχτεί στον κόσμο, σε συγκεκριμένο χρονοκώρο χωρίς η ίδια να το έχει επιλέξει. Η ρέπλικα έχει συναισθήματα. Και μοιάζει μάλιστα πιο ευάλωτη σε αυτά από τους υπόλοιπους ανθρώπους. Μοιάζει συγκεκριμένα συναισθηματικά ανώριμη. Μπορεί να είναι πιο εξελιγμένο μοντέλο, πιο δυνατό και πιο γρήγορο στις μαθηματικά, και να είναι ικανή για φοβερά βίαιες πράξεις. Τα συναισθηματικά της αντανακλαστικά ωστόσο, είναι αυτά μικρού παιδιού. Μάλλον γιατί δεν είχε το χρόνο να τα επεξεργαστεί. Μάλλον γιατί οι αναμνήσεις της δεν υπήρξαν ποτέ πραγματικότητα.

Η υπαρξή της ρέπλικας για τον υπόλοιπο κόσμο δεν αντιστοιχεί και δε γεμίζει παρά στη χρηστική της αξία. Αυτό δηλαδή, που φτιάχτηκε να κάνει. Έχει μικρότερο χρόνο ζωής από τον άνθρωπο. Και δεν το ξέρει. Αναπόσασ στιγμή μπορεί να διακοπεί η λειτουργία της.

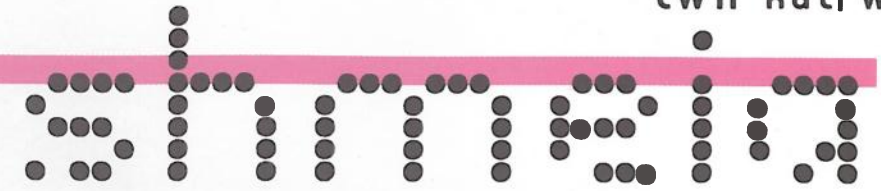

rep-li-ca/[rep-li-kuh]: στην ταινία του ρίντλεφ σκότ, οι ρέπλικες είναι ανθρωπόμορφα ρομπότ. Ξέφυγαν από τον έλεγχο των ανθρώπων, με αποτέλεσμα αυτοί να διατάξουν την καταστροφή τους. Το απόσπασμα είναι από το σενάριο της ταινίας τη στιγμή που μία από αυτές, ο Λίον, τεστάρει για να αποδείξει την ανθρώπινη φύση του.

blade runner

Οι σύγχρονες αναμνήσεις στοιβάζονται σε ατελείωτες βάσεις δεδομένων. Ταυτίζονται με την ηλεκτρονική αποτύπωση τους. Ολόκληρες ζωές χωράνε σε υπερνερντικούς ιστότοπους και καταλήγουν και αυτές να στοιβάζονται. Και να αποκτούν για πρώτη φορά την μοναδική δυνατότητα να είναι προσβάσιμες και διαχειρίσιμες σα ξερά δεδομένα. Είναι σα να "φορτώνονται" σε έναν ηλεκτρονικό χωριστό εγκέφαλο. Για πρώτη φορά οι αναμνήσεις μπορούν να σβηστούν, να καθούν ολοσχερώς. Για πρώτη φορά η λειτουργία όλων αυτών των "ηλεκτρονικών" ζώων μπορεί να διακοπεί, από ένα απλό μπλάκ άουτ. Η σύνδεση των αναμνήσεων, που δεν είναι πια πραγματικές, με τη ζωή χάνεται. Τα συναισθήματα δεν είναι πια παρά αντανάκλαστικά, ακαλλιέργητα.

Μένει μόνο μία ανεξήγητη μελαγχολία.

μηδενική ανοχή και πανεπιστήμιο

Το Σεπτέμβριο του τρέχοντος έτους η συνέλευση «Συμβούλια για την Αποασυλοποίηση της Σκέψης» κυκλοφόρησε την μπροσούρα της με τον τίτλο: «Μηδενική ανοχή και Πανεπιστήμιο (η συνεισφορά του πανεπιστημίου στη δημιουργία και εφαρμογή του δόγματος της ασφάλειας)». Σκοπός του κειμένου, σύμφωνα με τους συντάκτες του, είναι ο ρόλος που αποκτά το πανεπιστήμιο ως δομή αναπαραγωγής της καπιταλιστικής σχέσης και οι διαδικασίες με τις οποίες εδραιώνεται το σύμπλεγμα της ασφάλειας ως κυρίαρχη συνθήκη.

Παρουσιάζοντας λοιπόν αρχικά το ρόλο του πανεπιστημίου, κριτικά- ρουν το χαρακτήρα του και τις σχέσεις που το απαρτίζουν που κάθε άλλο παρά δημόσιες και δωρεάν είναι. Στη συνέχεια, αφού εξετά- σουν το ιστορικό, πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο εμφάνισης του ιδε- ολογήματος της μηδενικής ανοχής, αναφέρουν σε ποιο βαθμό, γιατί και με ποιούς τρόπους ένας από τους μεγαλύτερους και καλύτερους πελάτες της τριτοβάθμιας είναι η ασφάλεια, η οποία ήδη από τις αρχές του '80 είχε αρχίσει να θωρακίζεται και να προβάλλεται και σαν κοινωνικό αίτημα. Από αυτήν την κοινωνική μεταστροφή δε θα μπορούσαν να γλιτώσουν και οι κοινωνικές επιστήμες, οι οποίες προ- κειμένου να είναι βιώσιμες και ανταγωνιστικές, έχουν ήδη αρχίσει να αλλάζουν προσανατολισμό προς το μπαταϊκότερο.

Ενώ όμως σαν παράδειγμα παίρνουν την περίπτωση του παντείου και τη διάρθρωση καθηγητών του και του μεταπτυχιακού τμήματος της κοινωνιολογίας με ινστιτούτα του υπουργείου προστασίας του πολίτη, ερευνητικά προγράμματα και think tanks που ασχολούνται με την εδραίωση του δόγματος της μηδενικής ανοχής, οι σύντροφοι έχουν στο στόχαστρό τους το σύνολο αυτού που θα ονομάζαμε εκ των έσω ιδιωτικοποίηση της τριτοβάθμιας. Και βγάζουν πολύτιμα συμπερά- σματα στους καιρούς σύγχυσης που διανύουμε, για το ποια είναι η θέση μας, πού πρέπει να ψάχνουμε συμμάχους και ποιά η κριτική μας για το μέλλον που μας ετοιμάζουν, μακριά από λογικές υπερά- σπισης και εξιδανίκευσης ενός παρελθόντος που απλώς του έστρωνε το έδαφος.

✿ Τη μπροσούρα θα τη βρείτε σε αυτοδιαχειριζόμε- νους χώρους και τραπέζια και στα σίγουρα στο τραπέζι της παντείου, στον πεζόδρομο απέναντι από το αμφιθέατρο Σάκη Καράγιωργα, κάθε Τρίτη 12:00 - 2:30.

τι είναι (και τι δεν είναι) ιδιωτικοποίηση

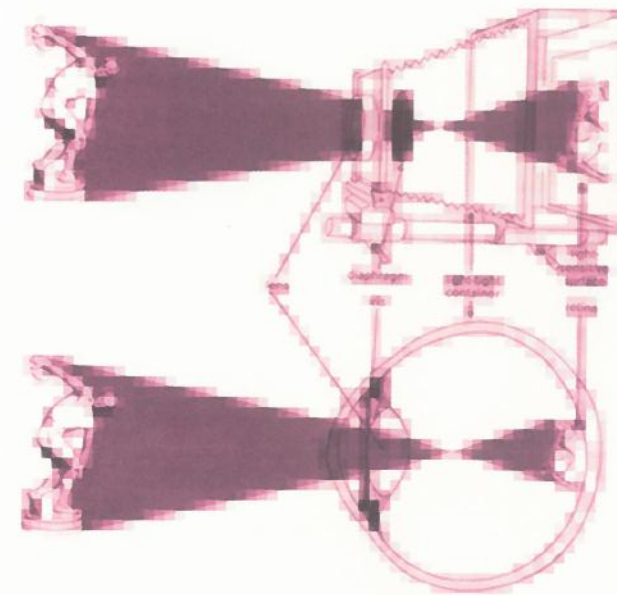
Για την ιδιωτικοποίηση της εκπαίδευσης μιλήσαμε και στο προ- ηγούμενο τεύχος (τί πουλάνε... οι μεταρρυθμιστές; οι καθηγητές; οι φοιτητοπατέρες;) όπως και στην ομώνυμη αφίσα. Αλλά είναι τέτοια η σημασία του ζητήματος που δεν θα μπορούσαμε να αρ- κεστούμε σ' αυτά.

Το εκπαιδευτικό σύστημα βρίσκεται εδώ και καιρό σε παρατετα- μένη κρίση. Το ποια είναι αυτή η πραγματικότητα μακριά από ιδε- οληψίες και ποιές είναι οι αιτίες αυτής της κρίσης είναι κάτι που δεν συμπεριλαμβάνεται στο μενού των συζητήσεων ενός φοιτη- τικού αμφιθεάτρου, ακόμα κι αν αυτό βρίσκεται υπό κατάληψη. Αλλά είναι αυτή η κατάσταση που διαμορφώνει το πλαίσιο μέσα στο οποίο ψηφίστηκε ο νόμος. Και είναι αυτή η κατάσταση η οποία διαμορφώνει τις συνθήκες μέσα στις οποίες εκτυλίσσεται η κα- θημερινότητα των ιδρυμάτων. Μια καθημερινότητα που αν της ρίξει κάποιος μια σοβαρή ματιά, θα διαπιστώσει πως η ιδιωτικο- ποίηση δεν αφορά μόνο μια εξωτερική παρέμβαση (όπως αυτή ενός νόμου), αλλά είναι μια διαδικασία συνεχής, που εκτυλίσσε- ται εδώ και χρόνια πίσω από κάθε λειτουργία των πανεπιστημίων.

Γι' αυτό λοιπόν (κι αφού τα πράγματα μεσα στις σχολές πρέμψ- σαν), αποφασίσαμε να ασχοληθούμε λίγο παραπάνω και να τα αναλύσουμε σε μια μπροσούρα: "Τι είναι (και τι δεν είναι) η ιδιω- τικοποίηση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση" και να την παρουσιά- σουμε σε εκδηλώσεις σε διάφορες σχολές. Αλλά αφού τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές οι εκδηλώσεις είναι ακόμα σε εξέλιξη δεν μπορούμε να πούμε πολλά. Ελπίζουμε να επανέλ- θουμε με ακόμα περισσότερα...

> μηχανικό μάτι: η συνέχεια

Στο προς το παρόν (πιστεύουμε), μοναδικό προηγούμενο τεύχος του game over (game over, τεύχος 1, το μηχανικό μάτι), επιλέξαμε σαν αφετηρία για να εξηγήσουμε τις αλλαγές που έφερε η επι- κράτηση της εικόνας σαν κυρίαρχη αίσθηση πάνω στις υπόλοι- πες, τον κινηματογράφο και το μοντάζ. Αυτή η επικράτηση έγινε με την αφαίρεση του ελέγχου της όρασης από το υποκείμενο και της μηχανοποίησης της. Δεν είναι τυχαίο που οι πρωτοπόροι κι- νηματογραφιστές χαρακτήρισαν την κάμερα σαν «μηχανικό μάτι» και μάλιστα τελειότερο από το φυσικό. Ο δρόμος από την όραση με τη βοήθεια των μέσων στην όραση μέσα από τα μέσα είχε ανοίξει. Και μαζί της η θεώρηση του ανθρώπινου σώματος σα μηχανή και αντιστρόφως, της μηχανής σαν έμβιο όν. Έτσι, η μηχανή «βλέπε», αλλά και το ανθρώπινο μάτι είναι σαν τη μη- χανή. Και ορίστε η απόδειξη για αυτά που λέμε εμείς οι τεχνο- φοβικοί (ή τεχνοφεικιστές για κάποιους άλλους). Η εικόνα είναι από την ιστοσελίδα ενός ιατρικού κέντρου και εμφανίζει το μάτι να λειτουργεί όπως μια φωτογραφική μηχανή. Μάλιστα, ούτε καν το αντίθετο. Τώρα, αν θέλετε να σας πούμε και τις προεκτά- σεις της εργαλειοποίησης του ανθρώπινου σώματος από την ια- τρική, διαβάστε και κανά Φουκά. Πολλά δε ζητάτε με 1,5 ευρώ;

> μια γεύση για αρχή

Στις 12 του Οκτώβρη ξαφνικά(!) έκλεισαν τα ΤΕΙ Αθήνας για λό- γους υπό- χρηματοδότησης. Για την ακρίβεια του πράγματος, με το που τελείωσαν οι φοιτητικές καταλήψεις και έγινε η εξεταστική, η λογική συνέχεια θα ήταν να ανοίξει η σχολή και να ξεκινήσουν τα μαθήματα. Παρόλαυτά, ανακοινώνει το συμβούλιο των ΤΕΙ πως η σχολή δεν θ' ανοίξει - για φαντάσου - δεν έχουν λεφτά. Έκαναν δηλαδή αυτό που κοινώς λέμε lock out.

Δεν θα υπήρχε κανένα πρόβλημα αν μιλούσαμε για έναν κύκλο εργασιών που αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους σαν κομμάτι της εργατικής τάξης και την υπερασπίζονταν πιέζοντας τα αφεντικά τους με τον καλύτερο τρόπο που μας έχει διδάξει ως τώρα η ιστο- ρία, το σαμποτάζ και την απεργία.

Στην προκειμένη όμως μιλάμε για πανεπιστημιακούς και για πα- νεπιστήμια. Δηλαδή για έναν αρκετά βρώμικο κλάδο, ίσως με ελάχιστες εξαιρέσεις, που ανεβαίνει μόνο αν έχεις σκοπό να πατήσεις επί πτωμάτων. Συνεπώς σίγουρα δεν μιλάμε για ταξική συνείδηση. Αντ' αυτού αναφερόμαστε σε τύπους που προσπα- θούν απλά να σώσουν το τομάρι τους. Έκλεισαν λοιπόν την σχολή, χωρίς φυσικά να επιτρέπεται είσοδος σε κανέναν, απλά για να σώσουν το μαγαζάκι τους και να μην χάσουν τα όμορφα λεφτάκια τους.

Το κομμοτραγικό βέβαιο της όλης κατάστασης είναι ότι οι καθη- γητές θεώρησαν πως με αυτόν τον τρόπο θα «πιέσουν». Προφα- νώς, δεν είχαν καταλάβει πως εδώ και καιρό τα πανεπιστήμια αποτελούν απλά έναν προβληματικό τομέα για το κράτος που προσπαθεί να τον ξεφορτωθεί, φορτώνοντας τον στους ιδιώτες. Έτσι, αφού συνειδητοποιήσαν πως δεν 'δρωσε κανένα αυτί, μετά από μια βδομάδα τα ΤΕΙ απλά επέστρεψαν στην καθιερωμένη λει- τουργία τους. Και για λεφτά, κανέναν παραπάνω λόγος πέρα από τα συντησμένα. Αυτή η κίνηση βέβαια, το κλείσιμο της σχολής, θα μπορούσε να είναι και μια πολύ καλή πάσα προς την ιδιωτικο- ποίηση, μιας και πια κανένας δεν προσπαθεί να κρύψει το ότι η τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι άχρηστη και «μπάζει» από παντού.

Τα ΤΕΙ Αθήνας ήταν μόνο η αρχή αλλά και μια καλή εικόνα για το τι θα ακολουθήσει και στα υπόλοιπα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Αν και το οριστικό κλείσιμο τους είναι εικόνα από το μακρινό για την ώρα μέλλον, μιας και γύρω τους έχει σπυθεί ένας ολόκληρος κύκλος επιχειρήσεων - που δεν μπορούν έτσι απλά να «κλείσουν». Οπότε για την ώρα οι καφετέριες και οι σουβλακερί σώζουν το εκπαιδευτικό μας σύστημα.

Άντε, στην υγεία μας!

Το γράψιμο σκοτώνει αυτό απ' το οποίο ξεκινώντας γράφει
κανείς, δηλαδή το βιωμένο. Ίσως να μην κατάφερα ποτέ να
αποδώσω μέσα σ' ένα γραπτό τον πυρετό, την ταραχή, την
ασάφεια και την αδιαφάνεια της σάρκας.

HENRI LEFEBVRE

